EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 7. 12. 2022
COM(2022) 695 final

2022/0402 (CNS)

Návrh

NARIADENIE RADY

o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní rozhodnutí a prijímaní verejných listín vo veciach rodičovstva a o zavedení európskeho osvedčenia o rodičovstve

{SEC(2022) 432 final} - {SWD(2022) 390 final} - {SWD(2022) 391 final} - {SWD(2022) 392 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Cieľom Únie je vytvoriť, zachovávať a rozvíjať priestor slobody a spravodlivosti, v ktorom je zabezpečený voľný pohyb osôb, prístup k spravodlivosti a úplné dodržiavanie základných práv.

Predsedníčka Komisie von der Leyenová na podporu tohto cieľa vo svojom prejave o stave Únie v roku 2020 uviedla: „Ak ste rodičom v jednej krajine, ste rodičom aj v každej inej krajine“. Predsedníčka Komisie vo svojom prejave upozornila na potrebu zabezpečiť, aby sa rodičovstvo určené v jednom členskom štáte uznávalo vo všetkých ostatných členských štátoch na všetky účely. Táto iniciatíva bola identifikovaná ako kľúčové opatrenie v stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa[1] a stratégii pre rovnosť LGBTIQ osôb[2].

Cieľom tohto návrhu je posilniť **ochranu základných práv a ďalších práv detí v cezhraničných situáciách** vrátane ich práva na identitu[3], na nediskrimináciu[4] a na súkromný a rodinný život[5], dedičské právo a právo na výživné v inom členskom štáte, pričom sa v prvom rade berie do úvahy najlepší záujem dieťaťa[6]. V súlade s týmto cieľom sa v záveroch Rady o stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa[7] zdôrazňuje, že práva detí sú univerzálne, že každé dieťa má tie isté práva bez diskriminácie akéhokoľvek druhu a že pri všetkých opatreniach týkajúcich sa detí sa v prvom rade musí zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa bez ohľadu na to, či tieto opatrenia prijímajú verejné orgány alebo súkromné inštitúcie.

Ďalším cieľom návrhu je zabezpečiť **právnu istotu** a predvídateľnosť, pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa medzinárodnej právomoci a rozhodného práva na účely určenia rodičovstva v cezhraničných situáciách a pravidlá týkajúce sa uznávania rodičovstva, a **znížiť trovy konania a zaťaženie** rodín aj súdnych systémov členských štátov v súvislosti so súdnym konaním o uznaní rodičovstva v inom členskom štáte.

Potreba zabezpečiť uznávanie rodičovstva medzi členskými štátmi vyplýva z toho, že občania sa čoraz častejšie ocitajú v cezhraničných situáciách, napríklad ak majú rodinných príslušníkov v inom členskom štáte, cestujú v rámci Únie, sťahujú sa do iného členského štátu za prácou alebo si založia rodinu či kúpia nehnuteľnosť v inom členskom štáte. Podľa odhadov však v súčasnosti môžu dva milióny detí čeliť situácii, keď sa rodičovstvo určené vo vzťahu k nim v jednom členskom štáte neuznáva na všetky účely v inom členskom štáte.

V práve Únie sa už vyžaduje, aby členské štáty uznávali rodičovstvo dieťaťa určené v inom členskom štáte na účely **práv, ktoré mu vyplývajú z práva Únie**, a to najmä právne predpisy Únie týkajúce sa voľného pohybu vrátane smernice 2004/38/ES[8] o práve občanov Únie a ich rodinných

---

1 Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa [COM(2021) 142 final].
2 Únia rovnosti: stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 [COM(2020) 698 final].
3 Článok 8 Dohovoru OSN o právach dieťaťa.
4 Článok 2 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, článok 21 Charty základných práv Európskej únie.
5 Článok 9 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, články 7 a 24 Charty základných práv Európskej únie.
6 Článok 3 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, článok 24 Charty základných práv Európskej únie.
7 Závery Rady o stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa, 9. júna 2022, 10024/22.
8 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení

príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov[9], čo zahŕňa právo na rovnaké zaobchádzanie[10] a zákaz prekážok v záležitostiach, ako je uznávanie mien[11].

V práve Únie sa však od členských štátov zatiaľ nevyžaduje, aby uznávali rodičovstvo dieťaťa, ktoré je určené v inom členskom štáte, na **iné účely**. Takéto neuznávanie môže mať **pre deti** významné **nepriaznivé dôsledky**. Zasahuje do ich základných práv v cezhraničných situáciách a môže viesť k odopretiu práv, ktoré im vyplývajú z rodičovstva podľa vnútroštátneho práva. Deti môžu teda prísť o svoje právo na dedenie či výživné v inom členskom štáte alebo o svoje právo na to, aby ktorýkoľvek z ich rodičov konal ako ich zákonný zástupca v inom členskom štáte vo veciach, ako je zdravotná starostlivosť či školské vzdelávanie. Tieto ťažkosti môžu rodiny prinútiť, aby začali **súdne konanie s** cieľom dosiahnuť uznanie rodičovstva svojich detí v inom členskom štáte, lenže tieto súdne konania si vyžadujú čas, náklady aj zaťaženie pre rodiny, ako aj súdne systémy členských štátov a ich výsledok je neistý. Hoci sú napokon členské štáty povinné uznať rodičovstvo určené v inom členskom štáte na účely práv vyplývajúcich z práva Únie, rodiny môže od uplatňovania práva na voľný pohyb **odradiť** obava, že rodičovstvo ich detí nebude v inom členskom štáte uznané na všetky účely.

Dôvodom súčasných problémov s uznávaním rodičovstva je, že členské štáty majú odlišné hmotnoprávne pravidlá týkajúce sa určovania rodičovstva vo vnútroštátnych situáciách, ktoré sú a naďalej budú v ich právomoci, ale aj odlišné pravidlá týkajúce sa medzinárodnej právomoci a kolízne normy v súvislosti s určovaním rodičovstva v cezhraničných situáciách a uznávaním rodičovstva určeného v inom členskom štáte, v prípade ktorých má Únia právomoc konať. V súčasnosti však rozsah pôsobnosti nástrojov Únie v oblasti rodinného práva s cezhraničnými dôsledkami, a to aj v oblasti rodičovských práv a povinností a výživného, dedenia a predkladania verejných listín v inom členskom štáte, nezahŕňa pravidlá týkajúce sa medzinárodnej právomoci alebo kolízie právnych poriadkov na účely určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách ani pravidlá týkajúce sa uznávania rodičovstva medzi členskými štátmi.

Zo sťažností občanov, z petícií adresovaných Európskemu parlamentu a zo súdnych konaní vyplývajú problémy, s ktorými sa rodiny stretávajú pri uznávaní rodičovstva ich detí v cezhraničných situáciách v rámci Únie, a to aj v prípade, že sa sťahujú do iného členského štátu alebo sa vracajú do svojho členského štátu pôvodu a žiadajú o uznanie rodičovstva na všetky účely.

---

a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004).

9 Pozri najmä rozsudok Súdneho dvora Európskej únie zo 14. decembra 2021, *V.M.A./Stolična obština*, C-490/20, ECLI:EU:C:2021:1008, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že členské štáty sú povinné uznať rodičovstvo na to, aby dieťaťu, ktoré má štátnu príslušnosť členského štátu, umožnili bez prekážok využívať právo bez zábran a s každým rodičom sa slobodne pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, a že uvedené zahŕňa právo každého rodiča disponovať dokumentom, ktorý mu umožňuje s týmto dieťaťom cestovať.

10 Rozsudky Súdneho dvora z 31. mája 1979, *Even*, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144 a z 8. júna 1999, *Meeusen*, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

11 Pozri napríklad rozsudky Súdneho dvora z 2. októbra 2003, *Carlos García Avello/Belgicko*, vec C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; zo 14. októbra 2008, *Grunkin-Paul*, vec C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; z 8. júna 2017, *Freitag*, vec C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432. K ďalším právam vyplývajúcim z práva Únie patria napríklad práva spojené so štipendiami, s prístupom k vzdelaniu, so znížením nákladov na verejnú dopravu pre veľké rodiny, zľavneným cestovným pre študentov v rámci verejnej dopravy a zľavneným vstupným do múzeí. Pozri napríklad rozsudky Súdneho dvora z 3. júla 1974, *Casagrande/Landeshauptstadt München*, vec C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; z 27. septembra 1988, Matteuci, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; z 30. septembra 1975, Cristini/S.N.C.F., C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120 a zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

S cieľom riešiť problémy s uznávaním rodičovstva na všetky účely a vyplniť súčasnú medzeru v práve Únie Komisia navrhuje prijatie pravidiel Únie o medzinárodnej **právomoci** vo veciach rodičovstva (stanovenie členského štátu, ktorého súdy sú príslušné na riešenie vecí týkajúcich sa rodičovstva v cezhraničných situáciách vrátane určenia rodičovstva) a o **rozhodnom práve** (určenie vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý by sa mal uplatňovať na veci týkajúce sa rodičovstva v cezhraničných situáciách vrátane určenia rodičovstva), a tak uľahčiť **uznávanie** rodičovstva určeného v jednom členskom štáte v inom členskom štáte. Komisia takisto navrhuje zavedenie **európskeho osvedčenia o rodičovstve**, o ktoré môžu požiadať deti (alebo ich právni zástupcovia) a ktoré môžu používať ako dôkaz o ich rodičovstve v inom členskom štáte.

Vzhľadom na to, že podľa medzinárodného práva, práva Únie a právnych poriadkov členských štátov majú všetky deti rovnaké práva bez diskriminácie, návrh sa vzťahuje na uznávanie rodičovstva dieťaťa **bez ohľadu na to, akým spôsobom bolo dieťa počaté alebo sa narodilo, a bez ohľadu na druh rodiny dieťaťa.** Návrh sa teda vzťahuje aj na uznávanie rodičovstva dieťaťa, ktoré má rodičov rovnakého pohlavia, ako aj na uznávanie rodičovstva dieťaťa, ktoré bolo vnútroštátne osvojené v členskom štáte.

Týmto návrhom však **nie je dotknutá právomoc členských štátov** prijímať hmotnoprávne pravidlá v oblasti rodinného práva, ako sú pravidlá o vymedzení rodiny alebo pravidlá o určení rodičovstva vo vnútroštátnych situáciách. Návrhom takisto nie sú dotknuté pravidlá členských štátov týkajúce sa uznávania manželstiev alebo registrovaných partnerstiev uzavretých v zahraničí.

Návrh sa uplatňuje **bez ohľadu na štátnu príslušnosť** detí a na štátnu príslušnosť ich rodičov. V súlade s existujúcimi nástrojmi Únie v občianskych veciach (vrátane rodinného práva) a obchodných veciach sa však podľa návrhu vyžaduje len uznávanie alebo prijímanie dokumentov, ktorými sa určuje alebo preukazuje rodičovstvo, **vydaných v členskom štáte**, pričom uznávanie alebo prijímanie dokumentov, ktorými sa určuje alebo preukazuje rodičovstvo, vydaných v treťom štáte bude naďalej upravovať vnútroštátne právo.

- **Súlad s ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Členským štátom sa už v súčasnosti v existujúcom práve Únie ukladá povinnosť uznávať rodičovstvo dieťaťa určené v inom členskom štáte na účely uplatňovania práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, najmä práva na voľný pohyb. Návrh nemá na túto povinnosť členských štátov žiadny vplyv. Keďže však neexistujú pravidlá Únie týkajúce sa medzinárodnej právomoci a rozhodného práva na účely určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách a pravidlá Únie týkajúce sa uznávania rodičovstva v inom členskom štáte na účely práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z rodičovstva podľa vnútroštátneho práva, tieto záležitosti sa v súčasnosti riadia vnútroštátnym právom jednotlivých členských štátov.

Existujúcimi nástrojmi Únie sa riadi uznávanie súdnych rozhodnutí a verejných listín vo viacerých oblastiach, ktoré sú priamo relevantné v prípade detí v cezhraničných situáciách, ako sú rodičovské práva a povinnosti[12], výživné[13] a dedenie[14]. Otázky rodičovstva sú však z rozsahu

[12] Nariadenie Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (Ú. v. EÚ L 178, 2.7.2019, s. 1).

[13] Nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 10.1.2009, s. 1).

pôsobnosti týchto nástrojov vylúčené. Pokiaľ ide o nariadenie o verejných listinách[15], rieši sa v ňom otázka pravosti verejných listín v určitých oblastiach vrátane narodenia, rodičovstva a osvojenia, ale nevzťahuje sa na uznávanie obsahu týchto verejných listín. Prijatím spoločných pravidiel týkajúcich sa medzinárodnej právomoci a rozhodného práva na účely určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách a pravidiel týkajúcich sa uznávania rodičovstva v inom členskom štáte by sa **doplnili** súčasné právne predpisy Únie v oblasti rodinného práva a dedenia a **uľahčilo by sa ich uplatňovanie**, keďže rodičovstvo dieťaťa je predbežnou otázkou, ktorá sa musí vyriešiť ešte pred uplatnením existujúcich pravidiel Únie týkajúcich sa rodičovských práv a povinností, výživného a dedenia vo vzťahu k dieťaťu.

Keďže cieľom návrhu je ochrana práv detí v cezhraničných situáciách, je v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa, v ktorom sa stanovuje, že štáty, ktoré sú zmluvnými stranami, musia zabezpečiť, aby bolo dieťa chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestania, ktoré vyplývajú z postavenia alebo činnosti rodičov dieťaťa (článok 2); že najlepšie záujmy dieťaťa musia byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej súdmi, alebo zákonodarnými orgánmi (článok 3), a že deti majú právo na totožnosť a na starostlivosť svojich rodičov (články 7 a 8). Návrh je takisto v súlade s Európskym dohovorom o ľudských právach, v ktorom sa stanovuje právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ako aj so súvisiacou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, a to aj v súvislosti s uznávaním detí porodených náhradnou matkou. Napokon je takisto v súlade s cieľom chrániť a podporovať práva dieťaťa, ktorý sa stanovuje v **Zmluve o Európskej únii** (článok 3 ods. 3 a 5 ZEÚ) a v **Charte základných práv Európskej únie** (ďalej len „charta“). V charte sa zaručuje ochrana základných práv detí a ich rodín pri uplatňovaní a vykonávaní práva Únie. Tieto práva zahŕňajú právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života (článok 7), právo na nediskrimináciu (článok 21) a právo detí udržiavať pravidelný osobný vzťah a priamy kontakt s obomi rodičmi, ak to je v ich najlepšom záujme (článok 24). Na základe Dohovoru OSN o právach dieťaťa sa v článku 24 ods. 2 charty takisto stanovuje, že pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Návrh vychádza z viacerých politických iniciatív. Patrí k nim Štokholmský program Európskej rady – otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich[16], z roku 2010, Akčný plán Komisie na implementáciu Štokholmského programu[17] a zelená kniha z roku 2010 s názvom Menej byrokracie pre občanov: Podpora voľného pohybu verejných listín a uznávanie účinkov dokladov o osobnom stave[18]. V roku 2017 navyše Európsky parlament požiadal Komisiu, aby predložila legislatívny návrh o cezhraničnom uznávaní rozhodnutí o osvojení[19].

---

14 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 107).

15 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191 zo 6. júla 2016 o podporovaní voľného pohybu občanov prostredníctvom zjednodušenia požiadaviek na predkladanie určitých verejných listín v Európskej únii a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012 (Ú. v. EÚ L 200, 26.7.2016, s. 1).

16 Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1.

17 KOM(2010) 171 v konečnom znení.

18 KOM(2010) 747 v konečnom znení.

19 Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2017 s odporúčaniami pre Komisiu o cezhraničných aspektoch osvojení [2015/2086(INL)].

Komisia v roku 2020 oznámila opatrenia[20] s cieľom zabezpečiť, aby sa rodičovstvo určené v jednom členskom štáte uznávalo vo všetkých ostatných členských štátoch. Táto iniciatíva bola súčasťou stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa z roku 2021[21] ako kľúčové opatrenie na podporu rovnosti a práv detí, ako aj stratégie EÚ pre rovnosť LGBTIQ osôb z roku 2020[22]. Európsky parlament uvítal iniciatívu Komisie vo svojom uznesení o ochrane práv dieťaťa v občianskoprávnych, správnych a rodinnoprávnych konaniach[23] z roku 2022.

V záveroch Rady o stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa[24] sa zdôrazňuje, že práva detí sú univerzálne, že každé dieťa má tie isté práva bez diskriminácie akéhokoľvek druhu a že pri všetkých opatreniach týkajúcich sa detí sa v prvom rade musí zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa bez ohľadu na to, či tieto opatrenia prijímajú verejné orgány alebo súkromné inštitúcie. To nevyhnutne zahŕňa vytvorenie právneho rámca s jednotnými pravidlami týkajúcimi sa medzinárodnej právomoci a rozhodného práva na účely uznávania rodičovstva medzi členskými štátmi, ktoré by deťom umožnili požívať ich práva v Únii bez diskriminácie.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Podľa zmlúv Únie patrí hmotné právo v oblasti rodinných vecí vrátane právneho postavenia osôb do právomoci členských štátov, čo znamená, že hmotnoprávne pravidlá týkajúce sa určenia rodičovstva osoby sú stanovené vo vnútroštátnom práve. Únia však môže podľa článku 81 ods. 3 ZFEÚ prijať opatrenia týkajúce sa rodinného práva, ktoré majú cezhraničné dôsledky, ako sú opatrenia na uľahčenie uznania rodičovstva, ktoré bolo určené v jednom členskom štáte, v iných členských štátoch. Tieto opatrenia môžu zahŕňať prijatie spoločných pravidiel týkajúcich sa medzinárodnej právomoci, rozhodného práva a postupov na účely uznávania rodičovstva v inom členskom štáte. Tieto opatrenia nebudú viesť k harmonizácii hmotného práva členských štátov, pokiaľ ide o vymedzenie rodiny alebo určovanie rodičovstva vo vnútroštátnych situáciách.

Rovnako ako v prípade iných nástrojov Únie v oblasti rodinného práva je cieľom návrhu uľahčiť uznávanie súdnych rozhodnutí a verejných listín týkajúcich sa rodičovstva prostredníctvom prijatia spoločných pravidiel týkajúcich sa medzinárodnej právomoci a rozhodného práva. Cieľom návrhu je zaviesť požiadavky týkajúce sa uznávania rodičovstva určeného v inom členskom štáte, a to najmä na účely práv vyplývajúcich z rodičovstva podľa vnútroštátneho práva. Článok 81 ods. 3 ZFEÚ je preto vhodným právnym základom.

Na základe protokolu č. 22 k ZFEÚ právne opatrenia prijaté v oblasti spravodlivosti nie sú pre Dánsko záväzné ani sa v Dánsku neuplatňujú. Na základe protokolu č. 21 k ZFEÚ nie je týmito opatreniami viazané ani Írsko. Po predložení návrhu v tejto oblasti však Írsko môže oznámiť svoje želanie prijať a uplatňovať opatrenie a po prijatí opatrenia môže oznámiť svoje želanie uvedené opatrenie realizovať.

---

20 Správa predsedníčky Komisie von der Leyenovej o stave Únie prednesená na plenárnom zasadnutí Európskeho parlamentu, 20. september 2020. Predsedníčka uviedla: „Ak ste rodičom v jednej krajine, ste rodičom aj v každej inej krajine“.

21 Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa [COM(2021) 142 final].

22 Únia rovnosti: stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 [COM(2020) 698 final].

23 Uznesenie Európskeho parlamentu z 5. apríla 2022 o ochrane práv dieťaťa v občianskoprávnych, správnych a rodinnoprávnych konaniach [2021/2060(INI)]. Iniciatíva bola uvítaná aj v uznesení Európskeho parlamentu zo 14. septembra 2021 o právach LGBTIQ osôb v EÚ [2021/2679(RSP)].

24 Závery Rady o stratégii EÚ v oblasti práv dieťaťa, 9. júna 2022, 10024/22.

- **Subsidiarita**

Hoci je na členských štátoch, aby stanovovali predpisy o vymedzení rodiny a o určení rodičovstva, právomoc prijímať opatrenia týkajúce sa rodinného práva a práv dieťaťa s cezhraničnými dôsledkami patrí do spoločnej právomoci Únie a členských štátov[25]. Problémy s uznávaním rodičovstva, ktoré je určené v jednom členskom štáte, v inom členskom štáte na účely práv vyplývajúcich buď z vnútroštátneho práva alebo z práva Únie majú celoúnijný rozmer, keďže uznávanie si vyžaduje zapojenie dvoch členských štátov. Únijný rozmer majú aj dôsledky neuznania rodičovstva, keďže rodiny môže od uplatňovania ich práva na voľný pohyb odrádzať obava, že rodičovstvo ich dieťaťa nebude v inom členskom štáte uznané na všetky účely.

Problémy s uznávaním rodičovstva vyplývajú najmä z odlišných hmotnoprávnych pravidiel jednotlivých členských štátov pre určenie rodičovstva a odlišných pravidiel jednotlivých členských štátov o medzinárodnej právomoci a rozhodnom práve pre určenie rodičovstva v cezhraničných situáciách. Členské štáty konajúce individuálne by nemohli uspokojivo odstrániť problémy s uznávaním rodičovstva, keďže uznávanie rodičovstva medzi členskými štátmi by si vyžadovalo, aby boli pravidlá a postupy členských štátov rovnaké alebo aspoň zlučiteľné. S cieľom zabezpečiť, aby sa členský štát, ktorého súdy alebo iné príslušné orgány určujú rodičovstvo v cezhraničných situáciách, považoval za členský štát s právomocou tak konať, a aby súdy a iné príslušné orgány všetkých členských štátov uplatňovali pri určovaní rodičovstva v cezhraničných situáciách rovnaké právo, je potrebné opatrenie na úrovni Únie. Týmto spôsobom sa v Únii predíde existencii viacerých kolidujúcich rodičovstiev vo vzťahu k rovnakej osobe a každý členský štát bude rodičovstvo určené v inom členskom štáte uznávať.

Ciele toho návrhu by sa preto z dôvodov jeho rozsahu a účinkov najlepšie dosiahli na úrovni Únie v súlade so zásadou subsidiarity.

- **Proporcionalita**

Cieľom tohto návrhu je uľahčiť uznávanie rodičovstva medzi členskými štátmi stanovením uznávania i) súdnych rozhodnutí a ii) verejných listín, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, a prijímania verejných listín, ktoré v členskom štáte pôvodu nemajú záväzný právny účinok, ale v danom členskom štáte majú dôkazné účinky. Na tento účel sa návrhom harmonizujú pravidlá členských štátov týkajúce sa medzinárodnej právomoci v prípade určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách a kolízne normy členských štátov, ktorými sa určuje rozhodné právo na účely určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách.

Návrh neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov: nezasahuje do vnútroštátneho hmotného práva, pokiaľ ide o vymedzenie rodiny; nie je ním dotknuté vnútroštátne právo, pokiaľ ide o uznávanie manželstiev alebo registrovaných partnerstiev uzavretých v zahraničí; pravidlá týkajúce sa právomoci a rozhodného práva sa uplatňujú iba na určovanie rodičovstva v cezhraničných situáciách; vyžaduje sa v ňom, aby členské štáty uznávali rodičovstvo len v prípade, že bolo určené v členskom štáte, a nie v prípade, že bolo určené v treťom štáte; nie je ním dotknutá právomoc orgánov členských štátov konať vo veciach rodičovstva a európske osvedčenie o rodičovstve je pre deti (alebo ich právnych zástupcov) dobrovoľné a nenahrádza rovnocenné vnútroštátne dokumenty obsahujúce dôkaz o rodičovstve.

Návrh je preto v súlade so zásadou proporcionality.

---

[25] Článok 4 ods. 2 písm. j) ZFEÚ.

- **Výber nástroja**

Prijatie jednotných pravidiel týkajúcich sa medzinárodnej právomoci a rozhodného práva na účely určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách možno dosiahnuť iba prostredníctvom nariadenia, keďže len nariadenie v plnej miere zabezpečuje jednotný výklad a jednotné uplatňovanie pravidiel. V súlade s predchádzajúcimi nástrojmi Únie v oblasti medzinárodného práva súkromného je preto uprednostňovaným právnym nástrojom nariadenie.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Komisia pri príprave návrhu v roku 2021 a 2022 vykonala rozsiahle konzultácie, ktoré sa vzťahovali na všetky členské štáty (s výnimkou Dánska[26]). Konzultácie sa zameriavali na širokú škálu zainteresovaných strán zastupujúcich občanov, subjekty verejného sektora, akademikov, expertov v oblasti práva, MVO a iné relevantné záujmové skupiny. Konzultácie zahŕňali i) verejnú spätnú väzbu k úvodnému posúdeniu vplyvu; ii) otvorenú verejnú konzultáciu; iii) stretnutie so zainteresovanými stranami a zástupcami občianskej spoločnosti a iv) stretnutie s expertmi z orgánov členských štátov.

Okrem konzultačných činností Komisie vykonal konzultácie aj externý dodávateľ. Zahŕňali i) online prieskumy adresované matričným úradom členských štátov; ii) písomné dotazníky pre ministerstvá a súdne orgány členských štátov a iii) rozhovory so zástupcami súdnych orgánov členských štátov a MVO.

Zainteresované strany zastupujúce práva detí, dúhové rodiny, expertov v oblasti práva a matričné úrady celkovo uprednostňovali, aby Únia riešila súčasné problémy s uznávaním rodičovstva prijatím záväzných právnych predpisov. Organizácie zastupujúce tradičné rodiny a bojujúce proti náhradnému materstvu naopak legislatívny návrh vo všeobecnosti kritizovali. Názory verejnosti boli rôzne.

Prijatá spätná väzba bola podkladom pri vypracúvaní návrhu a sprievodného posúdenia vplyvu. Podrobné zhrnutie výsledku konzultácií vykonaných Komisiou je súčasťou posúdenia vplyvu.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Komisia okrem uvedených konzultácií so zainteresovanými stranami takisto získala a využila expertízu z iných zdrojov.

Komisia pri príprave návrhu požiadala o expertízu expertnú skupinu pre uznávanie rodičovstva medzi členskými štátmi, ktorú zriadila v roku 2021. Komisia sa takisto zúčastnila na stretnutiach expertov v rámci projektu s názvom Rodičovstvo/náhradné materstvo Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného a čerpala z akademickej literatúry, správ a štúdií.

Pri príprave posúdenia vplyvu Komisia vychádzala zo štúdie, ktorú uskutočnil externý dodávateľ. Externý dodávateľ takisto vypracoval správy o krajinách, ktoré sa okrem iného týkali hmotného práva a medzinárodného práva súkromného členských štátov v oblasti rodičovstva. V štúdii dodávateľa sa používali rôzne nástroje s cieľom analyzovať existujúce

[26] V súlade s Protokolom č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k zmluvám, sa Dánsko nezúčastňuje na opatreniach prijatých podľa článku 81 ZFEÚ.

problémy s uznávaním rodičovstva, vplyv tohto návrhu a zvažované možnosti politiky. K týmto nástrojom patrilo využívanie empirických údajov zhromaždených rôznymi spôsobmi (prostredníctvom rozhovorov, dotazníkov, vnútroštátnych správ), ako aj štatistických údajov a sekundárneho výskumu. Ak neboli k dispozícii kvantitatívne údaje, použili sa kvalitatívne odhady. V štúdii externého dodávateľa sa konštatovalo, že pre Úniu by bolo v záujme dosiahnutia jej cieľov politiky najvhodnejšou možnosťou prijatie legislatívneho nástroja týkajúceho sa uznávania rodičovstva medzi členskými štátmi vrátane zavedenia európskeho osvedčenia o rodičovstve.

- **Posúdenie vplyvu**

Komisia na základe svojich usmernení s názvom *Better Regulation Guidelines* (Usmernenia pre lepšiu právnu reguláciu)[27] a záverov úvodného posúdenia vplyvu vypracovala posúdenie vplyvu návrhu. V posúdení vplyvu sa zvažovali tieto možnosti politiky: i) základný scenár; ii) odporúčanie Komisie určené členským štátom; iii) legislatívne opatrenia, ktoré by spočívali v nariadení o uznávaní rodičovstva medzi členskými štátmi, a iv) legislatívne opatrenia, ktoré by spočívali v nariadení o uznávaní rodičovstva medzi členskými štátmi vrátane zavedenia nepovinného európskeho osvedčenia o rodičovstve. Všetky uvedené možnosti politiky vrátane základného scenára by boli doplnené o určité nelegislatívne opatrenia s cieľom zvyšovať informovanosť, podporovať osvedčené postupy a zlepšovať spoluprácu medzi orgánmi členských štátov, ktoré konajú vo veciach rodičovstva.

V rámci posúdenia vplyvu sa skúmala každá z týchto možností z hľadiska ich očakávaného vplyvu, ako aj účinnosti, efektívnosti a súladu s právnym a politickým rámcom Únie. Na základe tohto posúdenia sa zvolenou možnosťou politiky stala možnosť, ktorá spočíva v nariadení o uznávaní rodičovstva medzi členskými štátmi vrátane zavedenia nepovinného európskeho osvedčenia o rodičovstve.

V posúdení vplyvu sa dospelo k záveru, že zvolená možnosť by výrazne uľahčila uznávanie rodičovstva nielen v prípade detí, ktoré v súčasnosti čelia najväčším problémom s uznávaním rodičovstva, ale v prípade *všetkých detí* z cezhraničných rodín, ktorých počet sa odhaduje na dva milióny. K zníženiu administratívneho zaťaženia spojeného s postupmi uznávania a nákladov na preklady pre všetky rodiny by viedlo najmä európske osvedčenie o rodičovstve, osobitne navrhnuté na použitie v inom členskom štáte.

Zvolená možnosť politiky by bola takisto najúčinnejšia pri riešení problémov s uznávaním rodičovstva, keďže pozitívny právny, sociálny a psychologický vplyv by bol najvýraznejší. Zvolená možnosť by mala jasný pozitívny vplyv na ochranu *základných práv detí*, ako je ich právo na totožnosť, nediskrimináciu a na súkromný a rodinný život. Takisto by bola najúčinnejšia z hľadiska ochrany *práv, ktoré deťom vyplývajú z rodičovstva podľa vnútroštátneho práva*, ako je ich právo na výživné a dedenie v inom členskom štáte. Politika by napokon mala aj pozitívny *sociálny a psychologický vplyv*, keďže by viedla k tomu, že k deťom v cezhraničných situáciách by sa pristupovalo ako k miestnym deťom.

Prostredníctvom prijatia jednotných pravidiel Únie týkajúcich sa medzinárodnej právomoci a rozhodného práva, ako aj uznávania rodičovstva bez požiadavky osobitného postupu by sa v rámci zvolenej možnosti odstránili náklady a zaťaženie spojené so správnymi a súdnymi konaniami, ktoré musia deti a ich rodiny v súčasnosti znášať v záujme uznania rodičovstva

[27] SWD(2021) 305 final.

v inom členskom štáte. Odhaduje sa, že priemerné náklady na jednu vec v rámci postupov uznávania by sa v prípade zvolenej možnosti znížili o 71 %, pričom by boli o 90 % nižšie pre rodiny, ktoré v súčasnosti čelia najvážnejším problémom s uznaním rodičovstva.

Zvolená možnosť by zasa viedla k významným úsporám z hľadiska nákladov, času aj zaťaženia subjektov verejného sektora členských štátov. Odhaduje sa, že v rámci zvolenej možnosti by sa náklady na postupy uznávania, ktoré znášajú subjekty verejného sektora, znížili o 54 %.

- **Základné práva**

Ako sa vysvetľuje v predchádzajúcom texte, súčasné problémy s uznávaním rodičovstva vedú k situáciám, v ktorých dochádza k porušeniu základných práv a iných práv detí v cezhraničných situáciách. Ak sú deti pozbavené svojho právneho postavenia a rodičovstva určeného v inom členskom štáte, je to v rozpore so základnými právami detí na totožnosť, nediskrimináciu a na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ako aj v rozpore s ich najlepším záujmom. Cieľom návrhu je chrániť základné práva detí v cezhraničných situáciách a zabezpečiť kontinuitu stavu rodičovstva v Únii, a to uľahčením uznávania stavu rodičovstva medzi členskými štátmi.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Členským štátom môžu vzniknúť jednorazové náklady na prispôsobenie sa novým pravidlám podľa nariadenia, najmä náklady vyplývajúce z potreby zabezpečiť v prípade sudcov, matričných úradníkov a zástupcov ďalších príslušných orgánov odbornú prípravu zameranú na nové pravidlá. Menšie opakujúce sa náklady možno očakávať v spojení s priebežnou odbornou prípravou týchto orgánov. Žiadne z týchto nákladov by podľa očakávaní nemali byť významné a v každom prípade by nad nimi prevážilo zvýšenie efektívnosti a úspory nákladov, ktoré by sa vďaka nariadeniu dosiahli.

Ustanovenia v návrhu o digitálnej komunikácii prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu v rámci decentralizovaného informačného systému zriadeného na základe nariadenia (EÚ) XX/YYYY [nariadenie o digitalizácii] by mali vplyv na rozpočet Únie, čo možno pokryť prerozdelením v rámci programu Spravodlivosť. Tento vplyv by bol malý, pretože decentralizovaný informačný systém by nebolo potrebné zriadiť špecificky na účely uplatňovania návrhu, ale vyvinul by sa pre mnohé nástroje Únie v oblasti súdnej spolupráce v občianskych a obchodných veciach v rámci [nariadenia o digitalizácii].

Členským štátom by takisto vznikli náklady spojené s inštaláciou a údržbou miest prístupu decentralizovaného informačného systému, ktoré by sa nachádzali na ich území, ako aj s prispôsobením ich vnútroštátnych informačných systémov, aby boli interoperabilné s miestami prístupu. Ako sa však už uviedlo, väčšina týchto finančných investícií by sa už vynaložila v rámci digitalizácie iných nástrojov Únie v oblasti súdnej spolupráce v občianskych a obchodných veciach. Členské štáty by sa okrem toho mohli uchádzať o granty na financovanie týchto nákladov v rámci príslušných programov financovania Únie, najmä fondov politiky súdržnosti a programu Spravodlivosť.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Nariadenie je priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch, a preto sa nemusí transponovať do vnútroštátneho práva.

V návrhu sa stanovujú primerané povinnosti v oblasti monitorovania, hodnotenia a podávania správ. Po prvé by sa praktické uplatňovanie nariadenia monitorovalo prostredníctvom pravidelných stretnutí Európskej justičnej siete pre občianske a obchodné veci, ktorá spája expertov z členských štátov. Okrem toho by Komisia päť rokov po začatí uplatňovania nariadenia vykonala úplné hodnotenie jeho uplatňovania. Hodnotenie by sa vykonalo okrem iného na základe príspevkov od orgánov členských štátov, externých expertov a príslušných zainteresovaných strán.

- **Vysvetlenie ustanovení návrhu**

Návrh tvorí deväť kapitol: i) predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov; ii) právomoc vo veciach rodičovstva v cezhraničných situáciách; iii) rozhodné právo na účely určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách; iv) uznávanie súdnych rozhodnutí a verejných listín so záväzným právnym účinkom vydaných v inom členskom štáte; v) prijímanie verejných listín bez záväzného právneho účinku vydaných v inom členskom štáte; vi) európske osvedčenie o rodičovstve; vii) digitálna komunikácia; viii) delegované akty a ix) všeobecné a záverečné ustanovenia.

Kapitola I – Predmet úpravy, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov

V **článku 1** sa vymedzuje predmet nariadenia. Cieľom návrhu je dosiahnuť jeho cieľ, ktorým je uľahčovanie uznávania rodičovstva, ktoré je určené v jednom členskom štáte, v inom členskom štáte prostredníctvom prijatia jednotných pravidiel o i) medzinárodnej právomoci pre určenie rodičovstva v členskom štáte v cezhraničných situáciách; ii) rozhodného práva na účely určovania rodičovstva v členskom štáte v cezhraničných situáciách; iii) uznávania súdnych rozhodnutí, ako aj verejných listín, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom; iv) prijímania verejných listín bez záväzného právneho účinku v členskom štáte pôvodu, ktoré však v danom členskom štáte majú dôkazný účinok, a v) zavedenia nepovinného európskeho osvedčenia o rodičovstve, ktoré by dieťaťu alebo jeho zákonnému zástupcovi umožnilo predložiť dôkaz o rodičovstve v inom členskom štáte.

Rodičovstvo sa zvyčajne určuje zo zákona alebo aktom príslušného orgánu, ako je súdne rozhodnutie, rozhodnutie správneho orgánu alebo notárska zápisnica, a potom sa zvyčajne zapíše do matriky alebo registra obyvateľstva členského štátu. Občania však najčastejšie žiadajú o uznanie rodičovstva v inom členskom štáte na základe verejnej listiny, ktorou sa rodičovstvo neurčuje so záväzným právnym účinkom, ale ktorá má dôkazné účinky v súvislosti s rodičovstvom, ktoré bolo predtým určené v danom členskom štáte iným spôsobom (zo zákona alebo aktom príslušného orgánu). Takouto verejnou listinou môže byť napríklad výpis z matriky alebo rodný list či osvedčenie o rodičovstve. Cieľom jednotných pravidiel v návrhu, ktoré sa týkajú rozhodného práva na účely určenia rodičovstva v cezhraničných situáciách, je uľahčiť prijímanie verejných listín bez záväzného právneho účinku, ktoré však majú dôkazné účinky v členskom štáte pôvodu, pokiaľ ide o rodičovstvo, ktoré bolo predtým určené v danom členskom štáte (napríklad rodný list), alebo o skutočnosti iné ako určenie rodičovstva (napríklad uznanie otcovstva alebo udelenie súhlasu s určením rodičovstva).

V **článku 2**, ktorý sa týka vzťahu návrhu k iným ustanoveniam práva Únie, sa objasňuje, že návrh by nemal mať vplyv na práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, najmä na práva podľa právnych predpisov Únie o voľnom pohybe vrátane smernice 2004/38/ES[28]. Cieľom návrhu nie je stanoviť ďalšie podmienky či požiadavky spojené s uznávaním rodičovstva na účely uplatňovania práv vyplývajúcich z práva Únie ani ovplyvniť vykonávanie týchto pravidiel. Právo Únie o voľnom pohybe sa teda bude naďalej uplatňovať bez toho, aby bolo dotknuté. Konkrétne možno uznanie rodičovstva na účely uplatňovania práv vyplývajúcich z práva Únie zamietnuť iba z dôvodov povolených v práve Únie o voľnom pohybe v zmysle výkladu Súdneho dvora. Okrem toho, na základe súčasného práva Únie podľa článku 21 ZFEÚ a sekundárnych právnych predpisov, ktoré sa ho týkajú, v zmysle výkladu Súdneho dvora, nemôže rešpektovanie národnej identity členského štátu podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ a verejný poriadok členského štátu slúžiť ako dôvod na zamietnutie uznania vzťahu rodiča a dieťaťa existujúceho medzi deťmi a ich rodičmi rovnakého pohlavia na účely uplatňovania práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie. Na účely uplatňovania práv vyplývajúcich z práva Únie možno navyše predložiť dôkaz o rodičovstve akýmkoľvek spôsobom[29]. Členský štát preto v prípade, že osoba žiada o uznanie rodičovstva na účely práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie v oblasti voľného pohybu, nie je oprávnený od tejto osoby požadovať, aby predložila potvrdenie, ktoré sa stanovuje v návrhu pripojenom k súdnemu rozhodnutiu alebo verejnej listine, ktoré sa týkajú rodičovstva, ani európske osvedčenie o rodičovstve, ktoré sa zavádza na základe tohto návrhu. To by však osobe nemalo brániť v možnosti predložiť v takýchto prípadoch aj relevantné potvrdenie alebo európske osvedčenie o rodičovstve.

V článku 2 sa takisto objasňuje, že návrh sa nedotkne uplatňovania nariadenia o verejných listinách[30], ktorým sa už zjednodušuje pohyb verejných listín (ako sú rozsudky, notárske listiny a správne osvedčenia) v určitých oblastiach vrátane narodenia, rodičovstva a osvojenia, pokiaľ ide o ich pravosť.

V **článku 3** sa určuje rozsah pôsobnosti návrhu. Pravidlá týkajúce sa právomoci a rozhodného práva sa uplatňujú v prípadoch, keď sa má v niektorom členskom štáte určovať rodičovstvo v cezhraničných situáciách. Pravidlá o uznávaní rodičovstva sa uplatňujú v prípade, že rodičovstvo, ktoré sa má uznať, bolo určené v jednom členskom štáte; návrh sa preto nevzťahuje na uznávanie, resp. prijímanie súdnych rozhodnutí a verejných listín, ktorými sa určuje alebo preukazuje rodičovstvo, vyhotovených alebo zaregistrovaných v treťom členskom štáte. V týchto prípadoch uznávanie alebo prijímanie naďalej podlieha vnútroštátnemu právu každého členského štátu. Návrh sa však vzťahuje na uznávanie rodičovstva všetkých detí bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a štátnu príslušnosť ich rodičov, a to za predpokladu, že rodičovstvo sa určilo v členskom štáte, a nie v treťom štáte.

Z rozsahu pôsobnosti návrhu sú vylúčené veci, ktoré môžu súvisieť s rodičovstvom dieťaťa, ale riadia sa inými únijnými alebo medzinárodnými nástrojmi či vnútroštátnym právom. Ide napríklad o veci, ktoré sa týkajú rodičovských práv a povinností, výživného, dedenia, medzištátneho osvojenia, existencie, platnosti alebo uznávania manželstva alebo

---

28 K právam vyplývajúcim z práva Únie patrí právo občanov Únie a ich rodinných príslušníkov na slobodný pohyb a pobyt v Únii vrátane práv spojených so štipendiami, s prístupom k vzdelaniu, so znížením nákladov na verejnú dopravu pre veľké rodiny, zľavneným cestovným pre študentov v rámci verejnej dopravy a zľavneným vstupným do múzeí, ako aj právo na uznanie mena.

29 V tejto súvislosti pozri rozsudky Súdneho dvora z 25. júla 2002, C-459/99, *MRAX*, ECLI:EU:C:2002:461, body 61 a 62 a zo 17. februára 2005, C-215/03, Oulane, ECLI:EU:C:2005:95, body 23 až 26.

30 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191 zo 6. júla 2016 o podporovaní voľného pohybu občanov prostredníctvom zjednodušenia požiadaviek na predkladanie určitých verejných listín v Európskej únii a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012 (Ú. v. EÚ L 200, 26.7.2016, s. 1).

registrovaného partnerstva rodičov dieťaťa a účinkov zapísania alebo nezapísania rodičovstva dieťaťa do príslušného registra členského štátu. Keby sa však záležitosť rodičovstva dieťaťa vyriešilo ako predbežná otázka, návrhom by sa uľahčilo uplatňovanie existujúcich nástrojov Únie v oblasti rodičovských práv a povinností, výživného a dedenia vo vzťahu k dieťaťu. Návrh sa takisto nevzťahuje na práva a povinnosti vyplývajúce z rodičovstva podľa vnútroštátneho práva, napríklad pokiaľ ide o štátnu príslušnosť a meno dieťaťa.

V **článku 4** sa na účely návrhu vymedzujú pojmy „rodičovstvo“, „dieťa“, „určenie rodičovstva“, „súd“ a „súdne rozhodnutie“, „verejná listina“, „členský štát pôvodu“, „decentralizovaný informačný systém“ a „európske elektronické miesto prístupu“.

– Pojem **dieťa** má široké vymedzenie a vzťahuje sa na osobu akéhokoľvek veku, ktorej rodičovstvo sa má určiť, uznať alebo preukázať. Keďže stav rodičovstva má význam počas celého života osoby, návrh sa uplatňuje na deti v akomkoľvek veku, teda na maloleté aj plnoleté osoby. V prípade najlepšieho záujmu dieťaťa a práva na vypočutie sa však musí chápať, že sa týkajú dieťaťa, ako sa vymedzuje v Dohovore OSN o právach dieťaťa, teda osoby mladšej ako 18 rokov, pokiaľ podľa právneho poriadku, ktorý sa na dieťa vzťahuje, nie je plnoletosť dosiahnutá skôr.

– **Rodičovstvo**, ktoré sa označuje aj ako rodičovský vzťah, je vzťah rodiča a dieťaťa stanovený zákonom vrátane právneho postavenia dieťaťa konkrétneho rodiča alebo rodičov. Na účely návrhu môže byť rodičovstvo biologické, genetické, na základe osvojenia alebo zo zákona. Ako sa už uviedlo, návrh sa vzťahuje na rodičovstvo určené v členskom štáte v prípade maloletých aj plnoletých osôb vrátane zosnulého dieťaťa a ešte nenarodeného dieťaťa, či už ide o osamelého rodiča, pár spolužijúci *de facto*, manželský pár alebo pár v registrovanom partnerstve. Týka sa uznávania rodičovstva dieťaťa bez ohľadu na to, ako bolo dieťa počaté alebo ako sa narodilo, t. j. zahŕňa deti počaté pomocou technológie asistovanej reprodukcie, a bez ohľadu na druh rodiny dieťaťa, t. j. zahŕňa deti s rodičmi rovnakého pohlavia, deti s osamelým rodičom aj deti vnútroštátne osvojené v členskom štáte jedným alebo dvomi rodičmi.

– **Určenie rodičovstva** znamená zákonné stanovenie vzťahu medzi dieťaťom a každým rodičom vrátane určenia rodičovstva po tvrdení napádajúcom už určené rodičovstvo. Vo vhodnom prípade sa tento pojem môže vzťahovať aj na zánik alebo zrušenie rodičovstva. Tento návrh sa neuplatňuje na určenie rodičovstva v členskom štáte vo vnútroštátnej situácii bez cezhraničných prvkov, ako je vnútroštátne osvojenie v členskom štáte, hoci sa uplatňuje na uznávanie rodičovstva určeného v takýchto vnútroštátnych situáciách v členskom štáte.

– **Verejné listiny** sa vymedzujú široko rovnako ako v iných nariadeniach Únie v oblasti civilnej justície. Medzi verejné listiny preto podľa návrhu patria i) dokumenty, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, ako sú notárske zápisnice (napríklad pri osvojení alebo v prípade, že dieťa sa ešte nenarodilo) alebo správne rozhodnutia (napríklad po uznaní otcovstva), ako aj ii) dokumenty, ktorými sa rodičovstvo neurčuje so záväzným právnym účinkom, ale v ktorých sa uvádzajú dôkazy o rodičovstve určenom iným spôsobom (napríklad výpis z registra obyvateľstva alebo matriky, rodný list alebo osvedčenie o rodičovstve) alebo dôkazy o iných skutočnostiach (napríklad notárska listina alebo správny dokument, v ktorých je zaznamenané uznanie otcovstva alebo udelenie súhlasu s použitím technológie asistovanej reprodukcie).

V **článku 5** sa objasňuje, že návrh sa nebude dotýkať otázky, ktoré orgány v jednotlivých členských štátoch sú príslušné na konanie vo veciach rodičovstva (napríklad súdy, správne orgány, notárske úrady, matričné úrady a/alebo iné orgány).

Kapitola II – Právomoc

S cieľom uľahčiť uznávanie alebo prípadne prijímanie súdnych rozhodnutí a verejných listín týkajúcich sa rodičovstva sa v návrhu stanovujú jednotné pravidlá týkajúce sa právomoci v súvislosti s určovaním rodičovstva s cezhraničným prvkom. Pravidlami týkajúcimi sa právomoci sa takisto predchádza súbežným konaniam v rôznych členských štátoch s možnými protichodnými rozhodnutiami. Vzhľadom na to, že vo väčšine členských štátov nemožno v prípade práv spojených s rodičovstvom uzavrieť dohodu ani sa ich nemožno vzdať, v návrhu sa nestanovuje autonómia účastníkov, pokiaľ ide o právomoc (napríklad voľba súdu alebo prenesenie súdnej právomoci).

V návrhu sa stanovujú alternatívne kritériá súdnej právomoci s cieľom uľahčiť prístup k spravodlivosti v členskom štáte. V záujme zabezpečenia, aby mali deti prístup k súdu vo svojom okolí, sa pri kritériách súdnej právomoci vychádza z toho, aby sa súd nachádzal v blízkosti dieťaťa. Právomoc teda môže mať buď členský štát obvyklého pobytu dieťaťa, štátnej príslušnosti dieťaťa, obvyklého pobytu odporcu (napríklad osoby, v súvislosti s ktorou sa dieťa domáha rodičovstva), obvyklého pobytu niektorého z rodičov, štátnej príslušnosti niektorého z rodičov alebo narodenia dieťaťa. V súlade s existujúcou judikatúrou Súdneho dvora v tejto veci sa obvyklý pobyt určuje na základe všetkých okolností špecifických pre daný individuálny prípad.

Ak právomoc nemožno určiť na základe niektorého kritéria zo všeobecných alternatívnych kritérií súdnej právomoci, právomoc by mali mať súdy členského štátu, kde sa dieťa nachádza. Toto kritérium súdnej právomoci sa môže uplatňovať najmä v prípade utečeneckých detí a medzinárodne vysídlených detí. Ak právomoc podľa návrhu nemá žiadny súd členského štátu, zostatková právomoc by sa v každom členskom štáte mala určiť podľa právnych predpisov tohto členského štátu. Napokon s cieľom napraviť prípady odopretia spravodlivosti sa v tomto návrhu stanovuje aj *forum necessitatis*, čím sa súdu členského štátu, s ktorým má vec dostatočnú väzbu, umožňuje rozhodovať vo veci rodičovstva, ktorá má úzku väzbu s tretím štátom. Môže k tomu dôjsť vo výnimočných prípadoch, napríklad keď sa preukáže, že konanie v danom treťom štáte nie je možné, napríklad v dôsledku občianskej vojny, alebo keď od dieťaťa alebo iného zainteresovaného účastníka nemožno odôvodnene očakávať, že začne konanie v danom treťom štáte.

V návrhu sa takisto uvádza právo detí mladších ako 18 rokov, ktoré dokážu sformulovať svoje názory, na to, aby dostali možnosť vyjadriť názory v rámci konania o rodičovstve, ktoré sa ich týka.

Kapitola III – Rozhodné právo

Návrhom by sa mala zabezpečiť právna istota a predvídateľnosť tým, že sa v ňom navrhnú spoločné pravidlá týkajúce sa rozhodného práva na účely určovania rodičovstva v cezhraničných situáciách. Cieľom týchto spoločných pravidiel je predchádzať protichodným rozhodnutiam o rodičovstve v závislosti od toho, v ktorom členskom štáte riešia súdy alebo iné príslušné orgány rozhodujú v otázke určenia rodičovstva. Ich cieľom je takisto uľahčiť predovšetkým prijímanie verejných listín, ktorými sa v členskom štáte pôvodu neurčuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, ale ktoré majú v tomto členskom štáte dôkazné účinky.

Právo, ktoré sa podľa tohto návrhu určí za rozhodné, má univerzálny charakter, čo znamená, že sa uplatňuje bez ohľadu na to, či ide o právo členského štátu alebo právo tretieho štátu. Rozhodným právom by na účely určenia rodičovstva spravidla malo byť právo štátu obvyklého pobytu osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu. S cieľom zabezpečiť, aby bolo možné určiť rozhodné právo za každých okolností, by sa však v prípade, že nemožno určiť obvyklý pobyt osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu (napríklad v prípade matky – utečenky alebo medzinárodne vysídlenej matky), malo uplatňovať právo štátu narodenia dieťaťa.

V záujme riešenia najčastejších problémov s uznávaním rodičovstva, ku ktorým dnes dochádza, odchylne od spomínaného pravidla v prípadoch, keď z tohto pravidla vyplynie určenie rodičovstva len vo vzťahu k jednému z rodičov (zvyčajne len vo vzťahu ku genetickému rodičovi z páru rovnakého pohlavia), môžu orgány členského štátu s právomocou vo veciach rodičovstva na základe tohto návrhu pri určovaní rodičovstva vo vzťahu k druhému rodičovi (zvyčajne vo vzťahu k tomu rodičovi z páru rovnakého pohlavia, ktorý nie je genetickým rodičom) uplatniť jedno z dvoch subsidiárnych alternatívnych pravidiel, a to buď právo štátu štátnej príslušnosti hociktorého z rodičov, alebo právo štátu narodenia dieťaťa. Túto možnosť môžu využiť orgány s právomocou, ktoré určenie rodičovstva posudzujú ako prvé, ale aj orgány s právomocou v situácii, v ktorej orgány iného členského štátu už určili rodičovstvo len vo vzťahu k jednému rodičovi. Ak súd alebo iný príslušný orgán členského štátu s právomocou podľa návrhu vydal, vyhotovil alebo zaregistroval súdne rozhodnutie alebo verejnú listinu, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom vo vzťahu ku každému z rodičov v súlade s niektorým rozhodným právom určeným podľa návrhu, každý takýto dokument, ktorým sa určuje rodičovstvo vo vzťahu ku každému z rodičov, by mal byť uznaný vo všetkých ostatných členských štátoch v súlade s pravidlami týkajúcimi sa uznávania, ktoré sa stanovujú v návrhu. Okrem toho dieťa (alebo právny zástupca) môže požiadať o európske osvedčenie o rodičovstve a používať ho ako dôkaz o rodičovstve vo vzťahu k obom rodičom v inom členskom štáte.

Vzhľadom na dôvody verejného záujmu by súdy a iné príslušné orgány určujúce rodičovstvo v cezhraničných situáciách mali mať za výnimočných okolností možnosť nezohľadniť určité ustanovenia cudzieho právneho poriadku, ak by uplatnenie týchto ustanovení v danej veci bolo v zjavnom rozpore s verejným poriadkom (*ordre public*) ich členského štátu. Tieto orgány by však nemali mať možnosť uplatňovať túto výnimku s cieľom odmietnuť právo iného štátu, ak by to bolo v rozpore s chartou, najmä s jej článkom 21, v ktorom sa zakazuje akákoľvek forma diskriminácie. Táto výnimka by sa preto nemala uplatňovať na odmietnutie uplatňovania ustanovenia iného štátu, ktorým sa stanovuje možnosť rodičovstva, pokiaľ ide o dvoch rodičov tvoriacich pár rovnakého pohlavia, výlučne z toho dôvodu, že ide o rodičov rovnakého pohlavia.

Kapitola IV – Uznávanie

V tejto kapitole sa stanovujú pravidlá o uznávaní súdnych rozhodnutí a verejných listín, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, vydaných v inom členskom štáte.

Uznávanie súdnych rozhodnutí vydaných v jednom členskom štáte v inom členskom štáte a verejných listín, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu, by malo vychádzať zo zásady vzájomnej dôvery v súdnictvo týchto členských štátov. Táto dôvera by sa mala ešte viac zvýšiť prijatím jednotných pravidiel o medzinárodnej právomoci a o rozhodnom práve pre určenie rodičovstva v cezhraničných situáciách. Súdne rozhodnutia a verejné listiny, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, vydané v jednom členskom štáte by sa mali uznávať v inom členskom štáte bez toho, aby sa vyžadoval akýkoľvek osobitný postup, a to aj na účely aktualizácie zápisov o osobnom stave týkajúcich sa dieťaťa. Nie je tým dotknutá možnosť zainteresovaného účastníka začať súdne konanie s cieľom získať rozhodnutie, ktorým sa zistí, že nie sú dôvody na zamietnutie uznania rodičovstva, alebo konanie o neuznaní rodičovstva.

Účastník, ktorý sa chce dovolať súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny, ktorými sa určuje rodičovstvo, so záväzným právnym účinkom v inom členskom štáte, by mal predložiť kópiu súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny a príslušné potvrdenie. Cieľom potvrdení je uľahčiť čitateľnosť dokumentov, ku ktorým sú priložené, a tým aj ich uznávanie. Pokiaľ ide o verejné listiny, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, potvrdenie takisto slúži na preukázanie toho, že členský štát, ktorého orgán verejnú listinu vydal, mal právomoc na určenie rodičovstva v zmysle tohto návrhu.

Orgány členského štátu, v ktorom sa dovoláva rodičovstvo, nemajú právo vyžadovať predloženie potvrdenia k súdnemu rozhodnutiu alebo verejnej listine, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, ani európske osvedčenie o rodičovstve, ak sa účastník dovoláva rodičovstva na účely práv vyplývajúcich z práva Únie vrátane práva na voľný pohyb. Osobám by to však nemalo brániť v rozhodnutí predložiť v takých prípadoch aj príslušné potvrdenie alebo európske osvedčenie o rodičovstve.

Zoznam dôvodov na zamietnutie uznania rodičovstva podľa tohto návrhu je úplný v súlade s hlavným cieľom uľahčiť uznávanie rodičovstva. Pri posudzovaní možného zamietnutia uznania rodičovstva z dôvodu verejného poriadku musia orgány členského štátu zohľadniť záujmy dieťaťa, najmä ochranu práv dieťaťa, vrátane zachovania skutočných rodinných väzieb medzi dieťaťom a rodičmi. Dôvod na zamietnutie uznania rodičovstva vychádzajúci z verejného poriadku (*ordre public*) sa má uplatňovať výnimočne a vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, t. j. nie abstraktne s cieľom zamietnuť uznanie rodičovstva dieťaťa, napríklad v prípade rodičov rovnakého pohlavia. V danom prípade by takéto uznanie muselo byť v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie, pretože napríklad boli porušené základné práva osoby pri počatí, narodení alebo osvojení dieťaťa alebo pri určení rodičovstva dieťaťa. Súdy alebo iné príslušné orgány by nemali mať možnosť zamietnuť uznanie súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny vydanej v inom členskom štáte, ak by toto zamietnutie bolo v rozpore s chartou, a najmä jej článkom 21, ktorým sa zakazuje diskriminácia vrátane diskriminácie detí. Orgány členského štátu by preto nemohli zamietnuť uznanie súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny, ktorou sa určuje rodičovstvo na základe osvojenia osamelým mužom alebo ktorou sa určuje rodičovstvo vo vzťahu k dvom rodičom tvoriacim pár rovnakého pohlavia, výlučne z toho dôvodu, že ide o rodičov rovnakého pohlavia.

Návrhom nebudú dotknuté obmedzenia uložené judikatúrou Súdneho dvora o využívaní verejného poriadku na zamietnutie uznania rodičovstva v prípadoch, v ktorých sú členské štáty podľa právnych predpisov Únie týkajúcich sa voľného pohybu povinné uznať dokument, ktorým sa stanovuje vzťah rodiča a dieťaťa, vydaný orgánmi iného členského štátu na účely uplatňovania práv vyplývajúcich z práva Únie. Predovšetkým nemožno zamietnuť uznanie vzťahu rodiča a dieťaťa na účely uplatnenia práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, odvolávaním sa na verejný poriadok z dôvodu, že rodičia sú rovnakého pohlavia.

Kapitola V – Verejné listiny bez záväzného právneho účinku

V návrhu sa takisto stanovuje prijímanie verejných listín, ktorými sa neurčuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu, ale ktoré majú dôkazné účinky v tomto členskom štáte. Dôkazné účinky sa môžu týkať predchádzajúceho určenia rodičovstva inými prostriedkami alebo iných skutočností. V závislosti od vnútroštátneho práva môže byť takouto verejnou listinou napríklad rodný list, osvedčenie o rodičovstve, výpis z registra narodení alebo notársky alebo administratívny doklad, v ktorom sa zaznamenáva uznanie otcovstva alebo súhlas matky alebo dieťaťa s určením rodičovstva.

Verejné listiny by mali mať v inom členskom štáte rovnaké dôkazné účinky ako v členskom štáte pôvodu alebo čo najporovnateľnejšie účinky. Osoba, ktorá chce túto verejnú listinu použiť v inom členskom štáte, môže požiadať orgán, ktorý úradne vyhotovil alebo zaregistroval túto verejnú listinu v členskom štáte pôvodu, aby vydal potvrdenie, v ktorom sa opisujú dôkazné účinky listiny.

Prijatie verejných listín bez záväzného právneho účinku, no s dôkaznými účinkami, možno zamietnuť len z dôvodu verejného poriadku (*ordre public*), pričom sa na tento dôvod zamietnutia uplatňujú tie isté obmedzenia, ako sa uplatňujú na súdne rozhodnutia alebo verejné listiny so záväzným právnym účinkom, a to aj pokiaľ ide o súlad s chartou.

Kapitola VI – Európske osvedčenie o rodičovstve

Návrhom sa stanovuje zavedenie nepovinného európskeho osvedčenia o rodičovstve (ďalej len „osvedčenie“). Toto jednotné osvedčenie je určené konkrétne na uľahčenie uznávania rodičovstva v rámci Únie, keďže by sa vydávalo „na účely použitia v inom členskom štáte“. Toto osvedčenie musí byť vydané v členskom štáte, v ktorom sa určilo rodičovstvo v súlade s rozhodným právom a ktorého súdy mali právomoc v zmysle tohto návrhu. Po jeho vydaní možno osvedčenie takisto použiť v členskom štáte, v ktorom bolo vydané.

Toto osvedčenie je nepovinným osvedčením, keďže orgány členského štátu by boli povinné vydať ho len vtedy, ak o to požiada dieťa alebo právny zástupca. Osoby oprávnené požiadať o toto osvedčenie by preto neboli povinné tak urobiť a mohli by slobodne predložiť iné dokumenty, ako je súdne rozhodnutie alebo verejná listina spolu s príslušným potvrdením, keď žiadajú o uznanie rodičovstva v inom členskom štáte. Žiadny orgán ani osoba, ktorej sa predkladá kópia osvedčenia vydaná v inom členskom štáte, by však nebola oprávnená požiadať o predloženie súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny namiesto osvedčenia.

Vnútroštátne rodné listy alebo osvedčenia o rodičovstve sú zvyčajne verejnými listinami, ktoré majú dôkazné účinky rodičovstva. Vnútroštátne osvedčenia sa vydávajú v rámci iného postupu, v inom formáte a inom jazyku v každom členskom štáte a majú iný obsah a účinky v závislosti od vydávajúceho členského štátu. Podľa tohto návrhu môžu byť v obehu s priloženým nepovinným potvrdením, v ktorom sa opisujú ich dôkazné účinky, a ich dôkazné účinky treba prijať, ak nie sú v rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa predkladajú.

V porovnaní s tým sa osvedčenie vydáva vždy v rámci toho istého postupu, ako je postup stanovený v tomto návrhu, v podobe jednotného štandardného formulára (ktorý sa nachádza v prílohe V k tomuto návrhu) a s tým istým obsahom a účinkami v celej Únii, ako sa stanovujú v tomto návrhu. V prípade osvedčenia platí domnienka, že v ňom budú presne zaznamenané skutočnosti preukázané podľa rozhodného práva určeného týmto návrhom, pričom dané osvedčenie netreba transponovať do vnútroštátneho dokumentu pred jeho zaznamenaním do príslušného registra v členskom štáte. Keďže formulár osvedčenia by bol dostupný vo všetkých jazykoch Únie, významne by sa znížila potreba prekladov.

Vzhľadom na stabilnosť postavenia rodiča vo väčšine prípadov by platnosť osvedčenia a jeho kópií nebola časovo obmedzená, pričom by nebola dotknutá možnosť osvedčenie podľa potreby opraviť, zmeniť, pozastaviť alebo zrušiť.

Kapitola VII – Delegované akty

Ak je potrebné zmeniť štandardné formuláre potvrdení priložených k súdnemu rozhodnutiu alebo verejnej listine alebo k európskemu osvedčeniu o rodičovstve, ktorý je prílohou k tomuto návrhu, Komisia by mala mať právomoc prijímať delegované akty po uskutočnení potrebných konzultácií s expertmi členských štátov.

Kapitola VIII – Digitalizácia

Táto kapitola obsahuje usmernenia týkajúce sa elektronickej komunikácie medzi fyzickými osobami (alebo ich právnymi zástupcami) a súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov prostredníctvom decentralizovaného informačného systému a európskeho elektronického miesta prístupu zriadeného na Európskom portáli elektronickej justície. Súdy alebo iné príslušné orgány členského štátu by mali možnosť komunikovať s fyzickými osobami prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu, ak daná fyzická osoba predtým udelila výslovný súhlas s používaním tohto komunikačného prostriedku.

Kapitola IX – Všeobecné a záverečné ustanovenia

Táto kapitola obsahuje predovšetkým ustanovenia o vzťahu návrhu s existujúcimi medzinárodnými dohovormi, ustanoveniami o ochrane údajov a prechodnými ustanoveniami o používaní súdnych rozhodnutí a verejných listín vydaných pred dátumom začatia uplatňovania tohto nariadenia.

2022/0402 (CNS)

Návrh

NARIADENIE RADY

o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní rozhodnutí a prijímaní verejných listín vo veciach rodičovstva a o zavedení európskeho osvedčenia o rodičovstve

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 81 ods. 3,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

so zreteľom na návrh Európskej komisie, po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho parlamentu,

konajúc v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom,

keďže:

(1) Únia si stanovila za cieľ vytvoriť, zachovávať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pri plnom dodržiavaní základných práv, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb a prístup k spravodlivosti. S cieľom postupne vytvoriť takýto priestor musí Únia prijať opatrenia zamerané na zaistenie vzájomného uznávania rozsudkov a rozhodnutí v mimosúdnych prípadoch v občianskoprávnych veciach medzi členskými štátmi a zlučiteľnosti pravidiel uplatniteľných v členských štátoch, ktoré sa týkajú kolízie právnych poriadkov a právomoci v občianskoprávnych veciach.

(2) Toto nariadenie sa týka uznávania rodičovstva dieťaťa, ktoré je určené v jednom členskom štáte, v inom členskom štáte. Jeho cieľom je chrániť základné práva a ďalšie práva detí vo veciach týkajúcich sa ich rodičovstva v cezhraničných situáciách, a to aj ich právo na identitu[1], nediskrimináciu[2] a súkromný a rodinný život[3], pričom sa v prvom rade berie do úvahy najlepší záujem dieťaťa[4]. Okrem toho je cieľom tohto nariadenia zabezpečenie právnej istoty a predvídateľnosti a zníženie trov konania a zaťaženia rodín, vnútroštátnych súdov alebo iných príslušných orgánov v súvislosti s konaniami o uznaní rodičovstva v inom členskom štáte. Aby sa dosiahli tieto ciele, na základe tohto nariadenia by sa od členských štátov malo vyžadovať, aby uznávali rodičovstvo dieťaťa určené v inom členskom štáte na všetky účely.

(3) Článkami 21, 45, 49 a 56 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa občanom Únie udeľuje právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov. Zahŕňajú právo občanov Únie na to, aby sa nestretávali s prekážkami, a právo na to, aby sa s nimi v kontexte využívania slobody pohybu zaobchádzalo rovnako ako

---

1 Článok 8 Dohovoru OSN o právach dieťaťa.

2 Článok 2 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, článok 21 Charty základných práv Európskej únie.

3 Článok 9 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, články 7 a 24 Charty základných práv Európskej únie.

4 Článok 3 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, článok 24 Charty základných práv Európskej únie.

so štátnymi príslušníkmi, a to aj pokiaľ ide o určité sociálne výhody v zmysle všetkých výhod potenciálne uľahčujúcich mobilitu[5]. Toto právo sa takisto vzťahuje na rodinných príslušníkov občanov Únie v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES[6] v záležitostiach súvisiacich so štipendiami, s prijatím na štúdium, so zľavneným cestovným vo verejnej doprave pre veľké rodiny, zľavneným cestovným vo verejnej doprave pre študentov a zľavneným vstupným do múzeí[7]. Ochrana, ktorá sa poskytuje na základe ustanovení zmluvy o voľnom pohybe, zahŕňa aj právo na uznanie mena, ktoré bolo zákonne určené v jednom členskom štáte, v inom členskom štáte[8].

(4) Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) rozhodol, že členský štát je povinný uznať vzťah rodiča a dieťaťa, aby tak dieťaťu umožnil, aby mohlo bez zábran s každým rodičom využívať právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ako sa zaručuje v článku 21 ods. 1 ZFEÚ, a využívať všetky práva, ktoré mu vyplývajú z práva Únie[9]. V judikatúre Súdneho dvora sa však od členských štátov nevyžaduje, aby uznávali vzťah rodiča a dieťaťa, ktorý existuje medzi týmto dieťaťom a osobami uvedenými ako rodičia v rodnom liste vydanom orgánmi iného členského štátu, na iné účely ako uplatňovanie práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie.

(5) Právomoc prijímať hmotnoprávne pravidlá v oblasti rodinného práva, ako sú pravidlá o vymedzení rodiny a pravidlá o určení rodičovstva dieťaťa, prináleží podľa zmlúv členským štátom. Podľa článku 81 ods. 3 ZFEÚ môže Únia prijať opatrenia týkajúce sa rodinného práva, ktoré majú cezhraničné dôsledky, najmä pravidlá o medzinárodnej právomoci, rozhodnom práve a uznávaní rodičovstva.

(6) V súlade s právomocou Únie prijímať opatrenia týkajúce sa rodinného práva, ktoré majú cezhraničné dôsledky, sa v Štokholmskom programe Európskej rady – otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich, z roku 2010[10] Komisia vyzýva, aby analyzovala problémy, s ktorými sa možno stretnúť v súvislosti s dokumentmi o osobnom stave a s prístupom do registrov týchto dokumentov, a aby vzhľadom na svoje zistenia predložila náležité návrhy a zvážila, či by bolo vhodné vzájomne uznávať účinky listín o osobnom stave, a to aspoň v niektorých oblastiach. V Akčnom pláne Komisie na implementáciu Štokholmského programu[11] sa plánuje legislatívny návrh na odstránenie formalít pri vyššom overovaní (legalizácii) dokladov medzi členskými štátmi a legislatívny návrh na vzájomné uznávanie účinkov určitých

---

5 Rozsudky Súdneho dvora z 31. mája 1979, *Even*, C-207/78, ECLI:EU:C:1979:144 a z 8. júna 1999, *Meeusen*, C-337/97, EU:ECLI:C:1999:284.

6 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004).

7 Napríklad rozsudky Súdneho dvora z 3. júla 1974, *Casagrande v Landeshauptstadt München*, C-9/74, ECLI:EU:C:1974:74; z 27. septembra 1988, Matteuci, C-235/87, ECLI:EU:C:1988:460; z 30. septembra 1975, Cristini/S.N.C.F., C-32/75, ECLI:EU:C:1975:120 a zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, ECLI:EU:C:2012:605.

8 Napríklad rozsudok Súdneho dvora z 2. októbra 2003, *Carlos García Avello/Belgický štát*, vec C-148/02, ECLI:EU:C:2003:539; zo 14. októbra 2008, *Grunkin-Paul*, vec C-353/06, ECLI:EU:C:2008:559; z 8. júna 2017, *Freitag*, vec C-541/15, ECLI:EU:C:2017:432.

9 Rozsudok Súdneho dvora zo 14. decembra 2021, *V.M.A./Stolična občina*, C 490/20, ECLI:EU:C:2021:1008.

10 Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1.

11 KOM(2010) 171 v konečnom znení.

dokladov o osobnom stave vrátane dokladov týkajúcich sa narodenia, rodičovstva a osvojenia.

(7) V roku 2010 Komisia vydala zelenú knihu s názvom Menej byrokracie pre občanov: Podpora voľného pohybu verejných listín a uznávanie účinkov dokladov o osobnom stave, ktorou spustila rozsiahlu konzultáciu o záležitostiach súvisiacich s voľným pohybom verejných listín a uznávaním účinkov zápisov o osobnom stave. Okrem iného sa v nej zvažovala možnosť zaviesť európske osvedčenie o osobnom stave, ktoré by uľahčovalo cezhraničné uznávanie osobného stavu v Únii. Zámerom konzultácie bolo zhromaždiť príspevky od zainteresovaných strán a širokej verejnosti s cieľom vypracovať politiku Únie v týchto oblastiach a príslušné legislatívne návrhy. Zákonodarca Únie v roku 2016 prijal nariadenie (EÚ) 2016/1191 o podporovaní voľného pohybu občanov prostredníctvom zjednodušenia požiadaviek na predkladanie určitých verejných listín v Európskej únii[12] vrátane dokladov týkajúcich sa narodenia, rodičovstva a osvojenia.

(8) Hoci má Únia právomoc prijímať opatrenia týkajúce sa rodinného práva, ktoré majú cezhraničné dôsledky, ako sú pravidlá o medzinárodnej právomoci, rozhodnom práve a uznávaní rodičovstva medzi členskými štátmi, k dnešnému dňu Únia neprijala žiadne ustanovenia v týchto oblastiach, pokiaľ ide o rodičovstvo. Ustanovenia členských štátov aktuálne uplatniteľné v týchto oblastiach sa líšia.

(9) Na úrovni Únie sa právam detí v cezhraničných situáciách venované viaceré nástroje Únie, konkrétne nariadenie Rady (ES) č. 4/2009[13], nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012[14] a nariadenie Rady (EÚ) 2019/1111[15]. Tieto nariadenia však neobsahujú ustanovenia o určení ani uznávaní rodičovstva. Pokiaľ ide o nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191[16], do jeho rozsahu pôsobnosti patria verejné listiny týkajúce sa narodenia, rodičovstva a osvojenia, no toto nariadenie sa zaoberá pravosťou a jazykom týchto dokumentov, a nie uznávaním ich obsahu ani účinkami v inom členskom štáte.

(10) V dôsledku chýbajúcich ustanovení Únie o medzinárodnej právomoci a rozhodnom práve pre určenie rodičovstva v cezhraničných situáciách a o uznávaní rodičovstva medzi členskými štátmi sa môžu rodiny stretávať s ťažkosťami spojenými s uznaním rodičovstva svojich detí na všetky účely v rámci Únie, a to aj vtedy, keď sa sťahujú do iného členského štátu alebo sa vracajú do svojho členského štátu pôvodu.

(11) Deťom z rodičovstva vyplýva viacero práv vrátane práva na identitu, meno, štátnu príslušnosť (kde sa uplatňuje *ius sanguinis*), opatrovnícke a prístupové práva rodičov, právo na výživné, dedičské právo a právo na zákonné zastúpenie svojimi rodičmi. Ak

---

12 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191 zo 6. júla 2016 o podporovaní voľného pohybu občanov prostredníctvom zjednodušenia požiadaviek na predkladanie určitých verejných listín v Európskej únii a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012 (Ú. v. EÚ L 200, 26.7.2016, s. 1).

13 Nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 10.1.2009, s. 1).

14 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 107).

15 Nariadenie Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (Ú. v. EÚ L 178, 2.7.2019, s. 1).

16 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191 zo 6. júla 2016 o podporovaní voľného pohybu občanov prostredníctvom zjednodušenia požiadaviek na predkladanie určitých verejných listín v Európskej únii a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012 (Ú. v. EÚ L 200, 26.7.2016, s. 1).

v určitom členskom štáte dôjde k neuznaniu rodičovstva určeného v inom členskom štáte, môže to mať závažné nepriaznivé dôsledky pre základné práva detí a pre práva, ktoré im vyplývajú z vnútroštátneho práva. Rodiny to môže podnietiť začať konanie o uznaní rodičovstva svojho dieťaťa v inom členskom štáte, hoci tieto konania majú neisté výsledky a vyžadujú si veľa času a vysoké náklady zo strany rodín aj súdnych systémov členských štátov. Rodiny môže v konečnom dôsledku od uplatňovania práva na voľný pohyb odradiť obava, že rodičovstvo ich dieťaťa nebude v inom členskom štáte uznané na účely práv vyplývajúcich z vnútroštátneho práva.

(12) Komisia v roku 2020 oznámila opatrenia[17] s cieľom zabezpečiť, aby sa rodičovstvo určené v jednom členskom štáte uznávalo vo všetkých ostatných členských štátoch. Táto iniciatíva bola súčasťou stratégie EÚ pre rovnosť LGBTIQ osôb z roku 2020[18] a stratégie EÚ v oblasti práv dieťaťa z roku 2021[19] ako kľúčové opatrenie na podporu rovnosti a práv detí. Európsky parlament uvítal iniciatívu Komisie vo svojom uznesení o právach LGBTIQ osôb v EÚ z roku 2021[20] a vo svojom uznesení o ochrane práv dieťaťa v občianskoprávnych, správnych a rodinnoprávnych konaniach z roku 2022[21].

(13) Týmto nariadením by nemali byť dotknuté práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, najmä práva, ktoré má dieťa v rámci právnych predpisov Únie o voľnom pohybe vrátane smernice 2004/38/ES. Členské štáty musia napríklad už dnes uznávať vzťah rodiča a dieťaťa na účely toho, aby deťom umožnili uplatňovať si bez zábran s každým rodičom právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov a uplatňovať si všetky práva, ktoré týmto deťom vyplývajú z práva Únie. Týmto nariadením sa nestanovujú žiadne ďalšie podmienky ani požiadavky na uplatňovanie týchto práv.

(14) Podľa článku 21 ZFEÚ a sekundárnych právnych predpisov, ktoré s nimi súvisia, v zmysle výkladu Súdneho dvora nemôže rešpektovanie národnej identity určitého členského štátu podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ a verejného poriadku členského štátu slúžiť na odôvodnenie zamietnutia uznania vzťahu rodiča a dieťaťa, ktorý existuje medzi deťmi a ich rodičmi rovnakého pohlavia, na účely uplatňovania práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie. Okrem toho možno na účely uplatňovania týchto práv predložiť dôkaz o rodičovstve akýmikoľvek spôsobom[22]. Členský štát preto nie je oprávnený vyžadovať, aby osoba predložila buď potvrdenia stanovené v tomto nariadení, ktoré sú priložené k súdnemu rozhodnutiu alebo verejnej listine týkajúcej sa rodičovstva, alebo európske osvedčenie o rodičovstve zavedené na základe tohto nariadenia, v prípade, že sa táto osoba v súvislosti s uplatňovaním práva na voľný pohyb dovoláva práv, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie. Nemalo by to však osobám zabrániť rozhodnúť sa v takých prípadoch predložiť aj príslušné potvrdenie alebo európske osvedčenie o rodičovstve, ktoré sa stanovuje v tomto nariadení. S cieľom zabezpečiť, aby boli občania Únie a ich rodinní príslušníci informovaní o tom, že týmto nariadením nie sú dotknuté práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva

---

17 Správa predsedníčky Komisie von der Leyenovej o stave Únie prednesená na plenárnom zasadnutí Európskeho parlamentu, 20. september 2020.

18 Únia rovnosti: stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 [COM(2020) 698 final].

19 Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa [COM(2021) 142 final].

20 Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. septembra 2021 o právach LGBTIQ osôb v EÚ [2021/2679(RSP)].

21 Uznesenie Európskeho parlamentu z 5. apríla 2022 o ochrane práv dieťaťa v občianskoprávnych, správnych a rodinnoprávnych konaniach [2021/2060(INI)].

22 Rozsudky Súdneho dvora z 25. júla 2002, *MRAX*, C-459/99, ECLI:EU:C:2002:461, body 61 a 62 a zo 17. februára 2005, *Oulane*, C-215/03, ECLI:EU:C:2005:95, body 23 až 26.

Únie, by formuláre potvrdení a európskeho osvedčenia o rodičovstve, ktoré sú prílohou k tomuto nariadeniu, mali obsahovať vyhlásenie, v ktorom sa výslovne uvádza, že príslušným potvrdením alebo európskym osvedčením o rodičovstve nie sú dotknuté práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie týkajúceho sa voľného pohybu, a že na účely uplatňovania týchto práv možno dôkaz o vzťahu rodiča a dieťaťa predložiť akýmkoľvek spôsobom.

(15) Týmto nariadením by nemalo byť dotknuté nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191[23] v súvislosti s verejnými listinami týkajúcimi sa narodenia, rodičovstva a osvojenia, najmä pokiaľ ide o predkladanie overených kópií občanmi a používanie informačného systému o vnútornom trhu (ďalej len „IMI“) orgánmi členských štátov, ak majú odôvodnené pochybnosti o pravosti verejnej listiny týkajúcej sa narodenia, rodičovstva alebo osvojenia alebo jej overenej kópie, ktorá im bola predložená.

(16) V článku 2 Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z 20. novembra 1989 (ďalej len „Dohovor OSN o právach dieťaťa“) sa od zmluvných strán vyžaduje, aby dodržiavali a zaručovali práva detí bez diskriminácie akéhokoľvek druhu a aby prijali všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby bolo dieťa chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestania na základe okolností rodičov dieťaťa. Podľa článku 3 uvedeného dohovoru pri každom konaní, okrem iného aj súdov a správnych orgánov, sa musí v prvom rade brať do úvahy najlepší záujem dieťaťa.

(17) Akýkoľvek odkaz na „najlepší záujem dieťaťa“ v tomto nariadení by sa mal uplatňovať na deti v zmysle článku 1 Dohovoru OSN o právach dieťaťa z 20. novembra 1989 (ďalej len „Dohovor OSN o právach dieťaťa“), t. j. na deti do 18 rokov s výnimkou prípadov, v ktorých sa plnoletosť na základe právnych predpisov, ktoré sa na dieťa vzťahujú, dosahuje skôr. Akýkoľvek odkaz na „najlepší záujem dieťaťa“ v tomto nariadení by sa mal vykladať v zmysle článku 24 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a článkov 3 a 12 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, ako sú transponované vo vnútroštátnom práve. Akýkoľvek odkaz na najlepší záujem dieťaťa v tomto nariadení by sa mal chápať ako odkaz na najlepší záujem dieťaťa a záujem detí bez ohľadu na ich vek.

(18) V článku 8 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo 4. novembra 1950 (ďalej len „Európsky dohovor o ochrane ľudských práv“) sa stanovuje právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života, zatiaľ čo v článku 1 protokolu č. 12 uvedeného dohovoru sa stanovuje, že uplatňovanie akýchkoľvek práv udelených zákonom sa musí zaručiť bez diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu vrátane narodenia. Európsky súd pre ľudské práva článok 8 dohovoru vykladá tak, že všetky štáty v jeho jurisdikcii musia uznať právny vzťah rodiča a dieťaťa určený v zahraničí, ktorý existuje medzi dieťaťom, ktoré porodila náhradná matka, a biologicky určeným rodičom, a že musia zabezpečiť mechanizmus na zákonné uznávanie vzťahu rodiča

[23] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191 zo 6. júla 2016 o podporovaní voľného pohybu občanov prostredníctvom zjednodušenia požiadaviek na predkladanie určitých verejných listín v Európskej únii a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012 (Ú. v. EÚ L 200, 26.7.2016, s. 1).

a dieťaťa s nebiologicky určeným rodičom (napríklad prostredníctvom osvojenia dieťaťa)[24].

(19) Súdny dvor potvrdil, že na základe kľúčových charakteristických znakov práva Únie vznikla štruktúrovaná sieť zásad, pravidiel a vzájomne previazaných právnych vzťahov medzi Úniou a jej členskými štátmi, ako aj medzi jej členskými štátmi navzájom. Táto právna konštrukcia vychádza zo základného predpokladu, že každý členský štát zdieľa so všetkými ostatnými členskými štátmi spoločné fundamentálne hodnoty Únie uvedené v článku 2 ZEÚ, pričom uznáva, že tieto členské štáty s ním majú tieto hodnoty spoločné. Tento predpoklad znamená a odôvodňuje existenciu vzájomnej dôvery členských štátov v uznanie týchto hodnôt.

(20) Podľa článku 2 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“) rovnosť a nediskriminácia patria medzi hodnoty, na ktorých je založená Únia a ktoré sú spoločné pre členské štáty. V článku 21 sa zakazuje diskriminácia, okrem iného aj z dôvodov týkajúcich sa narodenia. V článku 3 ZEÚ a článku 24 charty sa stanovuje ochrana práv dieťaťa a v článku 7 charty sa stanovuje právo každej osoby na rešpektovanie jej súkromného a rodinného života.

(21) V súlade s ustanoveniami medzinárodných dohovorov a právnymi predpismi Únie by sa týmto nariadením malo zaručiť, aby deti mohli bez diskriminácie využívať svoje práva a zachovať si svoje právne postavenie v cezhraničných situáciách. V záujme toho a vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora vrátane judikatúry týkajúcej sa vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi a vzhľadom na Európsky súdny dvor pre ľudské práva by sa toto nariadenie malo vzťahovať na uznávanie rodičovstva, ktoré je určené v jednom členskom štáte, v inom členskom štáte bez ohľadu na to, ako bolo dieťa počaté alebo ako sa narodilo, a bez ohľadu na druh rodiny dieťaťa vrátane vnútroštátneho osvojenia. Preto v závislosti od uplatňovania pravidiel o rozhodnom práve uvedených v tomto nariadení by v tomto nariadení malo byť zahrnuté uznávanie rodičovstva dieťaťa v prípade osôb rovnakého pohlavia, ktoré je určené v jednom členskom štáte, v inom členskom štáte. Toto nariadenie by sa takisto malo vzťahovať na uznávanie rodičovstva dieťaťa, ktoré bolo vnútroštátne osvojené v jednom členskom štáte podľa pravidiel upravujúcich vnútroštátne osvojenie v tomto členskom štáte, v druhom členskom štáte.

(22) Aby sa dosiahol tento cieľ, je nevyhnutné a vhodné, aby boli v tomto nariadení zhrnuté spoločné pravidlá o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní alebo v prípade potreby prijímaní súdnych rozhodnutí a verejných listín týkajúcich sa rodičovstva, ako aj pravidlá týkajúce sa zavedenia európskeho osvedčenia o rodičovstve v podobe právneho nástroja Únie, ktorý bude záväzný a priamo uplatniteľný.

(23) Toto nariadenie sa vzťahuje na „občianske veci“, čo zahŕňa občianske súdne konania a výsledné rozhodnutia týkajúce sa rodičovstva, ako aj verejné listiny týkajúce sa rodičovstva. Pojem „občianske veci“ by sa mal vykladať autonómne v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora. Mal by sa považovať za nezávislý pojem, ktorý treba vykladať po prvé s ohľadom na ciele a systém tohto nariadenia a po druhé na všeobecné zásady, ktoré vyplývajú z korpusu národných právnych systémov. Pojem „občianske veci“ by sa mal teda vykladať v tom zmysle, že môže zahŕňať aj opatrenia,

[24] Napríklad vec *Mennesson/Francúzsko* (návrh č. 65192/11, Rada Európy: Európsky súd pre ľudské práva, 26. júna 2014) a poradné stanovisko P16-2018-001 (žiadosť č. P16-2018-001, Rada Európy: Európsky súd pre ľudské práva, 10. apríla 2019).

ktoré z pohľadu právneho systému niektorého členského štátu môžu patriť do verejného práva.

(24) Na účely tohto nariadenia môže byť rodičovstvo, označované aj ako rodičovský vzťah, biologické, genetické, na základe osvojenia alebo zo zákona. Na účely tohto nariadenia by rodičovstvo malo zároveň znamenať vzťah rodiča a dieťaťa stanovený zákonom a malo by sa vzťahovať na právne postavenie dieťaťa konkrétneho rodiča alebo rodičov. Toto nariadenie by malo zahŕňať rodičovstvo maloletých aj plnoletých osôb určené v určitom členskom štáte, a to aj v prípade zosnulého dieťaťa a zatiaľ nenarodeného dieťaťa, či už ide o osamelého rodiča, pár spolužijúci *de facto,* manželský pár alebo pár vo vzťahu, ktorý má podľa práva rozhodného pre tento vzťah porovnateľné účinky ako registrované partnerstvo. Toto nariadenie by sa malo uplatňovať bez ohľadu na štátnu príslušnosť dieťaťa, ktorého rodičovstvo sa má určiť, a bez ohľadu na štátnu príslušnosť rodičov tohto dieťaťa. Pojem „rodič“ v tomto nariadení by sa mal chápať podľa potreby ako pojem označujúci zákonného rodiča, určeného rodiča, osobu, ktorá tvrdí, že je rodičom, alebo osobu, v súvislosti s ktorou sa dieťa domáha rodičovstva.

(25) Toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na určenie rodičovstva v členskom štáte vo vnútroštátnej situácii bez cezhraničných prvkov. Toto nariadenie by preto nemalo obsahovať ustanovenia o právomoci alebo rozhodnom práve pre určenie rodičovstva vo vnútroštátnych prípadoch, ako je napríklad rodičovstvo dieťaťa vo veci vnútroštátneho osvojenia v členskom štáte. V záujme ochrany práv detí bez diskriminácie v cezhraničných situáciách, ako sa stanovuje v charte, pri uplatňovaní zásady vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi, ako potvrdil Súdny dvor, by sa však ustanovenia tohto nariadenia o uznávaní alebo prípadne prijímaní súdnych rozhodnutí a verejných listín týkajúcich sa rodičovstva mali uplatňovať aj na uznávanie rodičovstva stanoveného v členskom štáte vo vnútroštátnych situáciách, ako je napríklad rodičovstvo určené v jednom členom štáte vo veci vnútroštátneho osvojenia v tomto členskom štáte. Ustanovenia tohto nariadenia týkajúce sa príslušného potvrdenia a európskeho osvedčenia o rodičovstve by sa preto takisto mali uplatňovať vo vzťahu k rodičovstvu určenému v členskom štáte vo vnútroštátnych situáciách, ako je napríklad rodičovstvo dieťaťa vo veci vnútroštátneho osvojenia v určitom členskom štáte.

(26) Na účely tohto nariadenia je vnútroštátne osvojenie v členskom štáte také osvojenie, v ktorom dieťa alebo adoptívny rodič či rodičia (osvojitelia) majú svoj obvyklý pobyt v tom istom členskom štáte, v ktorom sa osvojením vytvára trvalý vzťah rodiča a dieťaťa. V záujme zohľadnenia rôznych právnych tradícií členských štátov by sa toto nariadenie malo vzťahovať na vnútroštátne osvojenie v členskom štáte, v ktorom osvojenie vedie k ukončeniu právneho vzťahu medzi dieťaťom a pôvodnou rodinou (osvojenie), ako aj na vnútroštátne osvojenie v členskom štáte, ktoré nevedie k ukončeniu právneho vzťahu medzi dieťaťom a pôvodnou rodinou (pestúnska starostlivosť).

(27) Medzištátne osvojenie, pri ktorom dieťa a osvojiteľ alebo rodičia majú obvyklý pobyt v rôznych štátoch, upravuje Haagsky dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach z roku 1993, ktorého zmluvnými stranami sú všetky členské štáty. Toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na medzištátne osvojenia bez ohľadu na to, či sa týka dvoch členských štátov alebo členského štátu a tretieho štátu, ako aj bez ohľadu na to, či sa na medzištátne osvojenie vzťahuje Haagsky dohovor.

(28) Hoci určovanie a uznávanie rodičovstva v súlade s týmto nariadením je relevantné pre iné oblasti občianskeho práva, rozsah pôsobnosti tohto nariadenia by sa mal obmedzovať na právomoc, rozhodné právo, uznávanie rozhodnutí a prijímanie verejných listín týkajúcich sa rodičovstva. Ďalšie oblasti občianskeho práva, ktoré možno považovať za oblasti súvisiace s rodičovstvom, by sa mali z dôvodov jednoznačnosti výslovne vylúčiť z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia.

(29) Konkrétne pravidlá o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní rozhodnutí a prijímaní verejných listín stanovené v tomto nariadení by sa nemali uplatňovať na právo na výživné, ktoré je upravené nariadením Rady (ES) č. 4/2009[25], dedičské práva, ktoré upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012[26], ani na veci rodičovských práv a povinností, ktoré sú upravené nariadením Rady (EÚ) 2019/1111[27]. Keďže sa však otázka rodičovstva dieťaťa musí vyriešiť ako predbežná otázka pred vyriešením vecí rodičovských práv povinností, práv na výživné alebo dedičských vecí vo vzťahu k dieťaťu, toto nariadenie by malo uľahčovať uplatňovanie spomínaných nástrojov Únie v oblasti rodinného práva a dedičstva.

(30) Toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na predbežné otázky, ako je existencia, platnosť alebo uznávanie manželstva alebo vzťahu, ktoré majú podľa rozhodného práva pre toto manželstvo alebo vzťah porovnateľné účinky, ktoré by malo naďalej upravovať vnútroštátne právo členských štátov vrátane ich noriem medzinárodného práva súkromného a, ak je to vhodné, judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa voľného pohybu.

(31) Požiadavky týkajúce sa zápisu rodičovstva do registra by sa mali z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia vylúčiť. V právnom poriadku členského štátu, v ktorom sa register vedie, by preto mali byť určené zákonné podmienky a spôsob vykonania zápisu, ako aj orgány zodpovedné za kontrolu toho, či sú splnené všetky požiadavky a či predložená alebo založená postačujúca dokumentácia alebo dokumentácia obsahujúca potrebné informácie. S cieľom vyhnúť sa duplicite písomností by vnútroštátne registračné orgány mali uznať takéto písomnosti, ktoré vyhotovili príslušné orgány v inom členskom štáte a ktorých pohyb sa stanovuje v tomto nariadení. Európske osvedčenie o rodičovstve vydané podľa tohto nariadenia by predovšetkým malo predstavovať platnú písomnosť na zápis rodičovstva do registra členského štátu. Keďže postup pre vydanie európskeho osvedčenia o rodičovstve a jeho obsah a účinky by mali byť jednotné vo všetkých členských štátoch, ako sa stanovuje v tomto rozhodnutí, a európske osvedčenie o rodičovstve by sa malo vydávať v súlade s pravidlami o právomoci a rozhodnom práve stanovenými v tomto nariadení, orgány vykonávajúce zápis by nemali vyžadovať, aby bolo európske osvedčenie o rodičovstve najskôr transponované do vnútroštátneho dokladu o rodičovstve. To by nemalo orgánom zapojeným do registrácie brániť v tom, aby potvrdili podmienky potrebné na určenie pravosti európskeho osvedčenia o rodičovstve alebo požiadali osobu, ktorá žiada o registráciu, aby poskytla tieto dodatočné informácie, ako sa vyžaduje v právnom poriadku členského štátu, v ktorom sa daný register vedie, za predpokladu, že tieto

---

25 Nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 10.1.2009, s. 1).

26 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 107).

27 Nariadenie Rady (EÚ) 2019/1111 z 25. júna 2019 o právomoci a uznávaní a výkone rozhodnutí v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a o medzinárodných únosoch detí (Ú. v. EÚ L 178, 2.7.2019, s. 1).

informácie už neobsahuje európske osvedčenie o rodičovstve. Príslušný orgán môže osobu žiadajúcu o zápis poučiť o spôsobe doplnenia chýbajúcich informácií. Účinky zápisu rodičovstva do registra (napríklad, v závislosti od vnútroštátneho práva, či sa zápisom určuje rodičovstvo alebo sa ním len poskytuje dôkaz o rodičovstve, ktoré už bolo určené) by takisto mali byť vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia a mali by sa stanoviť podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa tento register vedie.

(32) Toto nariadenie by sa nemalo vzťahovať na uznávanie súdnych rozhodnutí o rodičovstve vydaných v treťom štáte ani na uznávanie, resp. prijímanie verejných listín o rodičovstve vyhotovených alebo zaregistrovaných v treťom štáte. Uznávanie alebo prijímanie takýchto dokladov by malo naďalej podliehať vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu.

(33) Určenie rodičovstva by malo znamenať zákonné stanovenie právneho vzťahu medzi dieťaťom a každým rodičom a malo by sa chápať tak, že sa okrem iného týka určenia rodičovstva po tvrdení napádajúcom predtým určené rodičovstvo. Ak je to vhodné, toto nariadenie by sa malo takisto uplatňovať na zánik alebo ukončenie rodičovstva.

(34) Bez ohľadu na rozdiely vo vnútroštátnych právnych poriadkoch sa rodičovstvo zvyčajne určuje zo zákona alebo aktom príslušného orgánu. Medzi príklady určenia rodičovstva zo zákona patrí biologické rodičovstvo vo vzťahu k osobe, ktorá dieťa porodila, a rodičovstvo na základe právnej domnienky vo vzťahu k manželovi/manželke alebo registrovanému partnerovi/registrovanej partnerke osoby, ktorá dieťa porodila. Medzi príklady určenia rodičovstva aktom príslušného orgánu patrí určenie rodičovstva na základe súdneho rozhodnutia (napr. v prípade osvojenia alebo v konaní na základe tvrdenia napádajúceho rodičovstvo, alebo v konaní, v ktorom sa účastník domáha rodičovstva, napríklad preukázaním stavu), notárskej listiny (napríklad v prípade osvojenia zatiaľ nenarodeného dieťaťa), správneho rozhodnutia (napríklad po uznaní otcovstva) alebo zápisu. Rodičovstvo sa zvyčajne zapisuje do matriky, registra osôb alebo registra obyvateľstva. Ako dôkaz o rodičovstve možno poskytnúť doklad, ktorým sa určuje rodičovstvo (ako je súdne rozhodnutie, notárska listina alebo správne rozhodnutie, ktorými sa určuje rodičovstvo). Dôkaz o rodičovstve však najčastejšie predstavuje zápis rodičovstva v samotnom registri, výpis z príslušného registra alebo osvedčenie obsahujúce informácie zapísané v príslušnom registri (napríklad rodný list alebo osvedčenie o rodičovstve).

(35) Hladké a správne fungovanie priestoru spravodlivosti v rámci Únie so zreteľom na rozdielne právne systémy a tradície členských štátov má pre Úniu zásadný význam. V tejto súvislosti by sa mala ďalej prehĺbiť vzájomná dôvera v súdne systémy.

(36) S cieľom uľahčiť uznávanie súdnych rozhodnutí a verejných listín o veciach týkajúcich sa rodičovstva by sa v tomto nariadení mali stanovovať jednotné pravidlá týkajúce sa právomoci na určenie rodičovstva s cezhraničným prvkom. V tomto nariadení by sa takisto malo objasňovať právo detí mladších ako 18 rokov na možnosť vyjadriť svoje názory v konaniach, ktoré sa ich týkajú.

(37) Týmto nariadením by nemala byť dotknutá otázka, ktoré orgány v každom členskom štáte sú príslušné na riešenie vecí týkajúcich sa rodičovstva (napríklad súdy, správne orgány, notárske úrady, matričné úrady alebo iné orgány).

(38) V tomto nariadení by sa mali zohľadniť rôzne systémy riešenia vecí týkajúcich sa rodičovstva, ktoré sa v členských štátoch uplatňujú. Pokiaľ ide o „verejné listiny“,

členské štáty často poverujú orgány, ako sú notárske úrady, správne orgány alebo matričné úrady, vyhotovením verejných listín, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte, v ktorom boli vyhotovené alebo zaregistrované (ďalej len „verejné listiny so záväzným právnym účinkom“), alebo vyhotovením verejných listín, ktoré nemajú záväzný právny účinok v členskom štáte, v ktorom boli vyhotovené alebo zaregistrované, ale ktoré majú v tomto členskom štáte dôkazné účinky (ďalej len „verejné listiny bez záväzného právneho účinku“). Pojem „poverenie“ sa v tomto nariadení vykladá autonómne v súlade s vymedzením pojmu „verejná listina“, ktoré sa používa horizontálne v nástrojoch Únie, a vzhľadom na ciele tohto nariadenia.

(39) S cieľom zaručiť najlepší záujem dieťaťa by sa mala súdna právomoc v prvom rade určovať podľa kritéria blízkosti. Preto by podľa možnosti mala právomoc prináležať členskému štátu obvyklého pobytu dieťaťa. V záujme uľahčenia prístupu dieťaťa k spravodlivosti v danom členskom štáte by sa však alternatívna právomoc mala udeliť aj členskému štátu štátnej príslušnosti dieťaťa, členskému štátu obvyklého pobytu odporcu (napríklad osobe, v súvislosti s ktorou sa dieťa domáha rodičovstva), členskému štátu obvyklého pobytu niektorého z rodičov, členskému štátu štátnej príslušnosti niektorého z rodičov alebo členskému štátu, v ktorom sa dieťa narodilo.

(40) V súlade s judikatúrou Súdneho dvora sa miesto obvyklého pobytu dieťaťa musí stanoviť na základe všetkých okolností špecifický pre daný individuálny prípadu. Okrem fyzickej prítomnosti dieťaťa na území členského štátu musia byť zvolené ďalšie faktory, ktorými možno preukázať, že táto prítomnosť nie je v žiadnom ohľade dočasná ani občasná a že odráža určitú mieru integrácie dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia, ktoré je miestom, ktoré prakticky predstavuje ústredný bod života tohto dieťaťa. Medzi tieto faktory patrí trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu dieťaťa na území dotknutého členského štátu a štátna príslušnosť dieťaťa, pričom relevantné faktory sa v závislosti od veku dotknutého dieťaťa líšia. Patrí medzi ne aj miesto a podmienky školskej dochádzky dieťaťa a rodinné a sociálne vzťahy dieťaťa v tomto členskom štáte. Okrem toho možno vziať do úvahy zámer rodičov usadiť sa s dieťaťom v danom členskom štáte, ak tento zámer vyplýva z konkrétnych krokov, ako je kúpa alebo prenájom nehnuteľnosti na bývanie v dotknutom členskom štáte. V porovnaní s tým štátna príslušnosť osoby, ktorá dieťa porodila, alebo predchádzajúce bydlisko tejto osoby v členskom štáte súdu, ktorý vo veci začal konanie, nie sú relevantné, keďže skutočnosť, že sa dieťa narodilo v tomto členskom štáte a má štátnu príslušnosť tohto členského štátu, nie je dostatočná.

(41) Ak sa v tomto nariadení odkazuje na štátnu príslušnosť ako kolízne kritérium na účely stanovenia právomoci alebo rozhodného práva, otázka, ako posudzovať dieťa alebo rodiča s viacnásobnou štátnou príslušnosťou, je predbežnou otázkou, ktorá nepatrí do pôsobnosti tohto nariadenia a mala by sa riešiť podľa vnútroštátneho právneho poriadku a v prípade potreby aj podľa medzinárodných dohovorov, pričom by sa mali v plnej miere dodržiavať všeobecné zásady Únie. Na účely tohto nariadenia si dieťa alebo rodič s viacnásobnou štátnou príslušnosťou môže zvoliť súd alebo právny poriadok ktoréhokoľvek z členských štátov, ktorého štátnu príslušnosť má v čase podania návrhu na súd alebo v čase stanovenia rodičovstva.

(42) Ak právomoc nemožno určiť na základe všeobecných kritérií alternatívnej súdnej právomoci, súdnu právomoc by mali mať súdy členského štátu, v ktorom sa dieťa nachádza. Toto pravidlo prítomnosti by malo predovšetkým umožniť, aby mohli súdy členského štátu vykonávať právomoc vo vzťahu k deťom, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín, a to vrátane žiadateľov o medzinárodnú ochranu alebo

osôb, ktorým sa takáto ochrana poskytla, ako sú deti utečencov a deti medzinárodne vysídlené z dôvodu nepokojov vyskytujúcich sa v štáte ich obvyklého pobytu.

(43) Ak právomoc podľa tohto nariadenia nemá žiadny súd členského štátu, právomoc by sa v každom členskom štáte mala určiť podľa právneho poriadku tohto členského štátu, ako aj podľa medzinárodných nástrojov platných v danom členskom štáte.

(44) S cieľom napraviť prípady odopretia spravodlivosti by sa v tomto nariadení malo stanoviť *forum necessitatis*, čím sa súdu členského štátu umožní vo výnimočných prípadoch rozhodovať vo veci rodičovstva, ktorá má úzku väzbu s tretím štátom. Takýto výnimočný prípad môže nastať, keď sa konanie v dotknutom treťom štáte ukáže ako nemožné (napríklad z dôvodu občianskej vojny), alebo keď od dieťaťa alebo iného účastníka nemožno odôvodnene očakávať, že v tomto štáte začne konanie alebo ho bude viesť. Právomoc založenú na *forum necessitatis* by však malo byť možné vykonávať iba vtedy, ak má daná vec dostatočnú väzbu s členským štátom, ktorý vo veci začal konanie.

(45) Ak výsledok konania pred súdom členského štátu, ktorý nemá súdnu právomoc podľa tohto nariadenia, závisí od rozhodnutia o predbežnej otázke, ktorá patrí do pôsobnosti tohto nariadenia, v záujme hospodárnosti konania a jeho efektívnosti by toto nariadenie nemalo súdom uvedeného štátu brániť v rozhodnutí o danej otázke. Preto ak je predmetom konania napríklad spor o dedičstvo, v ktorom sa na účely tohto konania musí stanoviť vzťah rodiča a dieťaťa, ktorý existuje medzi zosnulým rodičom a dieťaťom, členský štát, ktorý má právomoc v spore o dedičstvo, by mal byť oprávnený rozhodnúť v tejto otázke v prebiehajúcom konaní, a to bez ohľadu na to, či má právomoc vo veciach týkajúcich sa rodičovstva podľa tohto nariadenia. Každé takéto rozhodnutie by sa malo vydať v súlade s rozhodným právom určeným podľa tohto nariadenia a malo by mať účinky len v konaní, pre ktoré bolo vydané.

(46) V záujme harmonického fungovania spravodlivosti by sa malo predchádzať vydávaniu vzájomne si odporujúcich súdnych rozhodnutí v rôznych členských štátoch. Na tento účel by sa mali v tomto nariadení stanoviť všeobecné procesné pravidlá, ktoré budú podobné pravidlám obsiahnutým v iných nástrojoch Únie v oblasti súdnej spolupráce v občianskych veciach.

(47) Jedným takýmto procesným pravidlom je tzv. pravidlo litispendencie (pravidlo prekážky začatej veci), ktoré by sa malo uplatňovať v prípade, že sa na rôzne súdy v odlišných členských štátoch podá návrh na začatie konania v tej istej veci týkajúcej sa rodičovstva. Na základe tohto pravidla by sa malo určiť, ktorý súd by mal začať konanie vo veci týkajúcej sa rodičovstva.

(48) V tomto nariadení by sa malo stanoviť, kedy sa konanie na súde považuje za začaté na účely tohto nariadenia. Vzhľadom na to, že v členských štátoch existujú dva rôzne systémy, podľa ktorých sa vyžaduje, aby sa písomnosť, ktorou sa začína konanie, buď doručila najprv odporcovi, alebo najprv na súd, malo by to postačovať na splnenie prvého kroku podľa vnútroštátneho práva, a to za predpokladu, že navrhovateľ následne neopomenul prijať všetky kroky, ktoré musel prijať podľa vnútroštátneho práva v záujme zabezpečenia druhého kroku.

(49) Konanie vo veci určenia rodičovstva podľa tohto nariadenia by malo zo zásady deťom mladším ako 18 rokov, o ktorých sa vedie konanie a ktoré sú schopné sformulovať svoje názory, v súlade s judikatúrou Súdneho dvora poskytnúť skutočnú a účinnú možnosť tieto názory vyjadriť, pričom by sa pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa mala ich názorom venovať patričná pozornosť. V tomto nariadení by sa však

otázka, kto a akým spôsobom dieťa vypočuje, mala ponechať na vnútroštátne právo a vnútroštátne postupy členských štátov. Okrem toho, hoci vypočutie dieťaťa zostáva právom dieťaťa, nemalo by predstavovať absolútnu povinnosť, hoci by sa pri jeho posúdení malo prihliadať na najlepší záujem dieťaťa.

(50) Týmto nariadením by sa mala zabezpečiť právna istota a predvídateľnosť tým, že sa v ňom stanovia spoločné pravidlá týkajúce sa rozhodného práva na účely určenia rodičovstva v cezhraničných situáciách. Cieľom týchto spoločných pravidiel je predchádzať protichodným rozhodnutiam v závislosti od členského štátu, ktorého súdy alebo príslušné orgány určujú rodičovstvo, a uľahčiť najmä prijímanie verejných listín, ktoré nemajú záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktoré majú v tomto členskom štáte dôkazné účinky.

(51) Rozhodným právom by na účely určenia rodičovstva v cezhraničných situáciách spravidla malo byť právo štátu obvyklého pobytu osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu. Týmto kolíznym kritériom by sa malo zaručiť, aby bolo v prevažnej väčšine prípadov možné určiť rozhodné právo, a to aj pokiaľ ide o novorodencov, u ktorých môže byť ťažké určiť miesto obvyklého pobytu. Čas pôrodu by sa mal vykladať striktne, pričom označuje najčastejšiu situáciu, keď sa rodičovstvo určuje zo zákona pri narodení dieťaťa a zapíše sa do príslušného registra do niekoľkých dní po pôrode dieťaťa. Tento právny poriadok by sa mal uplatňovať na situácie, keď má osoba, ktorá dieťa porodila, obvyklý pobyt v štáte pôrodu dieťaťa (čo je bežná situácia), ako aj na situácie, keď má osoba, ktorá dieťa porodila, obvyklý pobyt v štáte inom ako štát pôrodu (napríklad vtedy, ak sa dieťa narodí počas cestovania). Analogicky by sa mal uplatňovať právny poriadok štátu obvyklého pobytu osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu, a to v prípadoch, keď sa musí rodičovstvo určiť ešte pred narodením dieťaťa. S cieľom zaistiť, aby bolo možné určiť rozhodné právo za každých okolností, právo štátu narodenia dieťaťa by sa malo uplatniť v zriedkavých prípadoch, keď nemožno určiť obvyklý pobyt osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu (napríklad v prípade matky – utečenky alebo medzinárodne vysídlenej matky).

(52) Výnimočne v prípadoch, keď z rozhodného práva spravidla vyplýva určenie rodičovstva vo vzťahu len k jednému rodičovi (napríklad len vo vzťahu ku genetickému rodičovi z páru rovnakého pohlavia), na určenie rodičovstva vo vzťahu k druhému rodičovi (napríklad vo vzťahu k rodičovi z páru rovnakého pohlavia, ktorý nie je genetickým rodičom) možno uplatniť hociktoré z dvoch subsidiárnych právnych poriadkov, konkrétne buď právo štátu štátnej príslušnosti jedného z rodičov, alebo právo štátu narodenia dieťaťa. Keďže v oboch prípadoch by sa rodičovstvo vo vzťahu k jednému rodičovi aj rodičovstvo vo vzťahu k druhému rodičovi určilo v súlade s jedným z právnych poriadkov, ktorý sa v tomto nariadení určí za rozhodné právo, rodičovstvo vo vzťahu ku každému rodičovi vrátane rodičovstva určeného orgánmi rôznych členských štátov by sa malo podľa pravidiel tohto nariadenia uznávať vo všetkých ostatných členských štátoch v prípade, že rodičovstvo vo vzťahu ku každému rodičovi určili orgány členského štátu, ktorého súdy majú právomoc podľa tohto rozhodnutia.

(53) Každý právny poriadok, ktorý sa podľa tohto nariadenia určí za rozhodné právo, by sa mal uplatňovať aj v prípade, že nie je právnym poriadkom členského štátu.

(54) Aby sa zaistila právna istota a kontinuita rodičovstva, v prípadoch, keď bolo rodičovstvo v určitom členskom štáte určené v súlade s jedným z právnych poriadkov, ktorý sa podľa tohto nariadenia určil za rozhodné právo, by zmenou rozhodného práva

v dôsledku zmeny obvyklého pobytu osoby, ktorá dieťa porodila, alebo zmenou štátnej príslušnosti jedného z rodičov nemalo byť dotknuté rodičovstvo, ktoré už bolo určené.

(55) Zainteresovaný účastník môže vykonať jednostranný úkon, ktorý bude mať právny účinok na rodičovstvo, ktoré bolo určené alebo má byť určené, napríklad uznanie otcovstva alebo udelenie súhlasu manžela/manželky s použitím technológie asistovanej reprodukcie. Tento úkon by mal byť formálne platný, ak spĺňa formálne požiadavky právneho poriadku, ktorý je určený za rozhodné právo podľa tohto nariadenia, alebo právneho poriadku štátu, v ktorom má osoba vykonávajúca tento úkon obvyklý pobyt, alebo právneho poriadku štátu, v ktorom bol tento úkon vykonaný.

(56) Vzhľadom na dôvody verejného záujmu by súdy a iné príslušné orgány určujúce rodičovstvo v cezhraničných situáciách mali mať za výnimočných okolností nezohľadniť určité ustanovenia cudzieho právneho poriadku, ak by uplatnenie týchto ustanovení v danej veci bolo v zjavnom rozpore s verejným poriadkom (*ordre public*) dotknutého členského štátu. Súdy alebo iné príslušné orgány by však nemali mať možnosť uplatňovať výnimku týkajúcu sa verejného poriadku s cieľom odmietnuť právo iného štátu, ak by to bolo v rozpore s chartou, najmä s jej článkom 21, v ktorom sa zakazuje akákoľvek forma diskriminácie.

(57) Keďže v niektorých štátoch môžu existovať dva alebo viaceré právne systémy alebo súbory noriem vzťahujúcich sa na záležitosti upravené týmto nariadením, malo by sa stanoviť, do akej miery sa ustanovenia tohto nariadenia uplatňujú v rámci jednotlivých územných celkov týchto štátov.

(58) V tomto nariadení sa stanovuje uznávanie súdnych rozhodnutí a verejných listín, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, vydaných v inom členskom štáte.

(59) V závislosti od vnútroštátneho práva môže byť verejnou listinou, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu, napríklad notárska listina o osvojení alebo správne rozhodnutie po uznaní otcovstva. V tomto nariadení by sa malo takisto stanoviť prijímanie verejných listín, ktoré nemajú záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktoré majú v tomto členskom štáte dôkazné účinky. V závislosti od vnútroštátneho práva môže byť takouto verejnou listinou napríklad rodný list alebo osvedčenie o rodičovstve, ktoré obsahuje dôkaz o rodičovstve určenom v členskom štáte pôvodu (bez ohľadu na to, či bolo rodičovstvo určené zo zákona, alebo aktom príslušného orgánu, ako je súdne rozhodnutie, notárska listina, správne rozhodnutie alebo zápis).

(60) Vzájomná dôvera vo výkon spravodlivosti v Únii odôvodňuje zásadu, že súdne rozhodnutia, ktorými sa určuje rodičovstvo v jednom členskom štáte, by sa mali uznávať vo všetkých členských štátoch bez potreby postupu uznávania. Konkrétne, ak sa predloží súdne rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ktorým sa určuje rodičovstvo, voči ktorým už nemožno namietať v členskom štáte pôvodu, príslušné orgány dožiadaného členského štátu by mali toto súdne rozhodnutie zo zákona uznať bez potreby osobitného konania a náležite aktualizovať zápisy o rodičovstve v príslušnom registri.

(61) Na vnútroštátnom právnom poriadku by sa malo ponechať, či si má dôvody na zamietnutie uplatniť účastník alebo sa majú uplatniť *ex officio*. To by žiadnemu zainteresovanému účastníkovi, ktorý chce ako hlavný predmet sporu predostrieť uznanie súdneho rozhodnutia týkajúceho sa rodičovstva vydaného v inom členskom

štáte, nemalo brániť v tom, aby súd požiadal o súdne rozhodnutie, v ktorom sa uvedie, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania tohto súdneho rozhodnutia. Určenie osoby, ktorú možno považovať za zainteresovaného účastníka oprávneného takýto návrh podať, by malo byť v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom členského štátu, v ktorom sa takýto návrh podáva.

(62) Uznanie súdnych rozhodnutí týkajúcich sa rodičovstva vydaných v určitom členskom štáte v inom členskom štáte by sa malo zakladať na zásade vzájomnej dôvery. Dôvody na neuznanie by sa preto mali obmedziť na minimum vzhľadom na základný cieľ tohto nariadenia, ktorým je uľahčiť uznávanie rodičovstva a účinne chrániť práva a najlepší záujem dieťaťa v cezhraničných situáciách.

(63) Uznanie súdneho rozhodnutia by sa malo zamietnuť iba vtedy, keď existuje jeden alebo viacero dôvodov na zamietnutie uznania uvedených v tomto nariadení. Zoznam dôvodov na zamietnutie uznania uvedený v tomto nariadení je vyčerpávajúci. Nemalo by byť možné, aby sa pri zamietnutí uznania odvolávalo na dôvody, ktoré nie sú uvedené v tomto nariadení, ako je napríklad porušenie pravidla prekážky začatej veci. Neskoršie súdne rozhodnutie by vždy malo nahrádzať skoršie súdne rozhodnutie v rozsahu, v akom si vzájomne odporujú.

(64) Pokiaľ ide o možnosť vyjadriť svoje názory, ktorá sa poskytuje deťom mladším ako 18 rokov, o vhodnej metóde vypočutia dieťaťa by mal rozhodnúť súd pôvodu. Preto by nemalo byť možné zamietnuť uznanie súdneho rozhodnutia výlučne z dôvodu, že súd pôvodu použil inú metódu vypočutia dieťaťa, než je metóda, ktorú by použil súd v členskom štáte uznania.

(65) Verejné listiny so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu by sa na účely uplatnenia pravidiel uznávania uvedených v tomto nariadení mali považovať za listiny rovnocenné so „súdnym rozhodnutiam“.

(66) Hoci povinnosť poskytnúť deťom mladším ako 18 rokov možnosť vyjadriť svoje názory podľa tohto nariadenia by sa nemala vzťahovať na verejné listiny so záväzným právnym účinkom, malo by sa zohľadňovať právo detí vyjadriť svoje názory v zmysle článku 24 charty a vzhľadom na článok 12 Dohovoru OSN o právach dieťaťa v zmysle ich transpozície do vnútroštátneho právneho poriadku a vnútroštátnych postupov. Skutočnosť, že deti nemali možnosť vyjadriť svoje názory, by nemala byť automaticky dôvodom na zamietnutie uznania verejných listín so záväzným právnym účinkom.

(67) Uznanie súdneho rozhodnutia, ktorým sa určuje rodičovstvo, vydaného v jednom členskom štáte v inom členskom štáte, alebo uznanie verejnej listiny, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, vyhotovenej alebo zaregistrovanej v inom členskom štáte by podľa tohto nariadenia nemalo viesť k uznaniu možného manželstva alebo registrovaného partnerstva rodičov dieťaťa, ktorého rodičovstvo sa určilo alebo sa má určiť.

(68) V snahe zohľadniť rôzne systémy riešenia vecí týkajúcich sa rodičovstva v členských štátoch by sa týmto nariadením malo zabezpečiť prijatie verejných listín, ktoré nemajú záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale majú v tomto členskom štáte dôkazné účinky, vo všetkých členských štátoch. Takéto verejné listiny môžu mať dôkazné účinky, pokiaľ ide o rodičovstvo, ktoré už bolo určené, alebo pokiaľ ide o iné skutočnosti. V závislosti od vnútroštátneho práva môžu byť verejnými listinami, ktoré poskytujú dôkaz o rodičovstve, ktoré už bolo určené, napríklad rodný list, osvedčenie o rodičovstve alebo výpis o narodení z matriky. Verejnými listinami, ktoré poskytujú dôkaz o iných skutočnostiach, môže byť napríklad notársky alebo administratívny

doklad, v ktorom sa zaznamenáva uznanie otcovstva, notársky alebo administratívny doklad, v ktorom sa zaznamenáva súhlas matky alebo dieťaťa s určením otcovstva, notársky alebo administratívny doklad, v ktorom sa zaznamenáva súhlas manžela/manželky s použitím technológie asistovanej reprodukcie, alebo notársky alebo administratívny doklad, v ktorom sa zaznamenáva stav.

(69) Verejné listiny, ktoré nemajú záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktoré majú v tomto členskom štáte dôkazné účinky, by mali mať v inom členskom štáte rovnaké dôkazné účinky ako v členskom štáte pôvodu alebo čo najporovnateľnejšie účinky. Pri určovaní dôkazných účinkov takejto verejnej listiny v inom členskom štáte alebo čo najporovnateľnejších účinkov by sa malo odkazovať na povahu a rozsah dôkazných účinkov verejnej listiny v členskom štáte pôvodu. Dôkazné účinky, ktoré by takáto verejná listina mala mať v inom členskom štáte, budú teda závisieť od právneho poriadku členského štátu pôvodu.

(70) „Pravosť“ verejnej listiny, ktorá nemá záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktorá má v tomto členskom štáte dôkazné účinky, by mala byť samostatným pojmom vzťahujúcim sa napríklad na také prvky, ako je autentickosť listiny, jej formálne náležitosti, právomoci orgánu, ktorý ju vyhotovuje či postup jej vyhotovenia. Mal by sa vzťahovať aj na faktické prvky, ktoré sú zaznamenané vo verejnej listine. Účastník, ktorý chce namietať voči pravosti takejto verejnej listiny, by tak mal urobiť na príslušnom súde v členskom štáte pôvodu verejnej listiny, a to podľa právneho poriadku toho členského štátu.

(71) Pojem „právny úkon“ (napríklad uznanie otcovstva alebo udelenie súhlasu) alebo „právny vzťah“ (napríklad rodičovstvo dieťaťa) zaznamenaný v takejto verejnej listine, ktorá nemá záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktorá má v tomto členskom štáte dôkazné účinky, by sa mal vykladať ako odkaz na vecný obsah zaznamenaný vo verejnej listine. Účastník, ktorý chce namietať voči právnemu úkonu alebo právnemu vzťahu zaznamenanému vo verejnej listine, by tak mal urobiť pred súdmi, ktoré majú právomoc podľa tohto nariadenia a ktoré by mali rozhodovať o napadnutej veci v súlade s rozhodným právom pre určenie rodičovstva, ktoré sa stanoví podľa tohto nariadenia.

(72) Ak sa v konaní pred súdom členského štátu nastolí ako predbežná otázka podnet týkajúci sa právneho úkonu alebo právneho vzťahu zaznamenaného vo verejnej listine, ktorá nemá záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktorá má v tomto členskom štáte dôkazné účinky, daný súd by mal mať právomoc rozhodnúť o predmetnej otázke.

(73) Ak sa namieta voči verejnej listine, ktorá nemá záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, no ktorá má v tomto členskom štáte dôkazné účinky, nemala by mať dôkazné účinky v inom členskom štáte ako v členskom štáte pôvodu, pokým sa vo veci nerozhodne. Ak sa namietanie týka len špecifickej otázky súvisiacej s právnym úkonom alebo právnymi vzťahmi zaznamenanými vo verejnej listine, dotknutá verejná listina by nemala mať dôkazné účinky v inom členskom štáte, ako je členský štát pôvodu, pokiaľ ide o túto špecifickú namietanú otázku, a to pokým sa vo veci nerozhodne. Verejná listina, ktorá bola vyhlásená za neplatnú v dôsledku nápravného prostriedku (t. j. namietania voči nej), by už nemala mať dôkazné účinky.

(74) Ak sa orgánu pri uplatňovaní tohto nariadenia predložia dve nezlučiteľné verejné listiny, ktorými sa neurčuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, ale ktoré majú dôkazné účinky vo svojom príslušnom členskom štáte pôvodu, mal by posúdiť otázku, ktorá verejná listina by sa mala uprednostniť, resp. či by sa vôbec niektorá

z nich mala uprednostniť, a to so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu. Ak z uvedených okolností nie je jasné, ktorá z takýchto verejných listín by sa mala uprednostniť, resp. či by sa vôbec mala uprednostniť niektorá z verejných listín, o danej otázke by mali rozhodnúť súdy, ktoré majú právomoc podľa tohto nariadenia, alebo ak sa táto otázka nastolí v rámci konania ako predbežná otázka, mal by o nej rozhodnúť súd, ktorý v danej veci začal konanie.

(75) Vzhľadom na dôvody verejného záujmu by súdy a iné príslušné orgány členského štátu mali mať za výnimočných okolností možnosť zamietnuť uznanie, resp. prijatie súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny týkajúcej sa rodičovstva určeného v inom členskom, ak by v danom prípade toto uznanie alebo prijatie bolo v zjavnom rozpore s verejným poriadkom (*ordre public*) dotknutého členského štátu. Súdy alebo iné príslušné orgány by však nemali mať možnosť zamietnuť uznanie, resp. prijatie súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny vydanej v inom členskom štáte, ak by toto zamietnutie bolo v rozpore s chartou, a najmä s jej článkom 21, ktorým sa zakazuje diskriminácia.

(76) Na účely rýchleho, plynulého a účinného vyriešenia rodičovstva určeného v určitom členskom štáte by deti alebo ich rodič(-ia) mali mať možnosť ľahko preukázať postavenie detí v inom členskom štáte. S cieľom umožniť im to by sa týmto nariadením malo stanoviť zavedenie jednotného osvedčenia, teda európskeho osvedčenia o rodičovstve, ktoré sa vydá na účely použitia v inom členskom štáte. V záujme dodržania zásady subsidiarity by európske osvedčenie o rodičovstve nemalo nahrádzať vnútroštátne písomnosti, ktoré môžu v členských štátoch existovať na podobné účely.

(77) Orgán, ktorý vydáva európske osvedčenie o rodičovstve, by mal zohľadňovať formálne náležitosti nevyhnutné pre zápis rodičovstva v členskom štáte, v ktorom sa tento register vedie. Na tento účel by sa v tomto nariadení mala stanoviť výmena informácií o týchto formálnych náležitostiach medzi členskými štátmi.

(78) Používanie európskeho osvedčenia o rodičovstve by nemalo byť povinné. Znamená to, že osoby, ktoré sú oprávnené požiadať o európske osvedčenie o rodičovstve, konkrétne dieťa alebo právny zástupca, by nemali byť povinné tak urobiť, ale mali by mať možnosť pri žiadaní o uznanie v inom členskom štáte predložiť iné listiny, ktoré sú k dispozícii podľa tohto nariadenia (súdne rozhodnutie alebo verejnú listinu). Žiadny orgán ani osoba, ktorej sa predkladá európske osvedčenie o rodičovstve vydané v inom členskom štáte, by však nemali byť oprávnené požiadať o predloženie súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny namiesto európskeho osvedčenia o rodičovstve.

(79) Európske osvedčenie o rodičovstve by sa malo vydať v členskom štáte, v ktorom bolo rodičovstvo určené a ktorého súdy majú právomoc podľa tohto nariadenia. Každý členský štát by mal vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch určiť, ktoré orgány majú právomoc vydávať európske osvedčenie o rodičovstve, či už pôjde o súdy alebo iné orgány s právomocou vo veciach týkajúcich sa rodičovstva, ako sú napríklad správne orgány, notárske úrady alebo matričné úrady. Členské štáty by mali Komisii zaslať príslušné informácie o orgánoch poverených vydávaním európskeho osvedčenia o rodičovstve podľa vnútroštátneho práva, aby sa tieto informácie mohli zverejniť.

(80) Zatiaľ čo sa obsah a účinky vnútroštátnej verejnej listiny, ktorá obsahuje dôkaz o rodičovstve (ako je rodný list alebo osvedčenie o rodičovstve) líšia v závislosti od členského štátu pôvodu, európske osvedčenie o rodičovstve by malo mať rovnaký obsah a rovnaké účinky vo všetkých členských štátoch. Malo by mať dôkazné účinky

a mala by pri ňom platiť domnienka, že sú v ňom presne zaznamenané skutočnosti, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre určenie rodičovstva stanoveného podľa tohto nariadenia. Dôkazné účinky európskeho osvedčenia o rodičovstve by sa nemali vzťahovať na prvky, ktoré nie sú upravené týmto nariadením, ako je osobný stav rodičov dieťaťa, o ktorého rodičovstvo ide. Zatiaľ čo sa vnútroštátna verejná listina, ktorá obsahuje dôkaz o rodičovstve, vydáva v jazyku členského štátu pôvodu, formulár európskeho osvedčenia o rodičovstve, ktorý je prílohou k tomuto nariadeniu, je dostupný vo všetkých jazykoch Únie.

(81) Súd alebo iný príslušný orgán by mal európske osvedčenie o rodičovstve vydať na žiadosť. Originál európskeho osvedčenia o rodičovstve by mal uchovávať vydávajúci orgán, ktorý by mal navrhovateľovi alebo právnemu zástupcovi vydať jednu alebo viac overených kópií európskeho osvedčenia o rodičovstve. Vzhľadom na stabilnosť postavenia rodiča v prevažnej väčšine prípadov by platnosť kópií európskeho osvedčenia o rodičovstve nemala byť časovo obmedzená, pričom tým nie je dotknutá možnosť európske osvedčenie o rodičovstve podľa potreby opraviť, zmeniť, pozastaviť alebo zrušiť. V tomto nariadení by sa mala stanoviť náprava voči rozhodnutiam vydávajúceho orgánu vrátane rozhodnutí, ktorými sa zamieta vydanie európskeho osvedčenia o rodičovstve. Ak je európske osvedčenie o rodičovstve opravené, zmenené, pozastavené alebo zrušené, vydávajúci orgán by mal o tom informovať osoby, ktorým boli vydané overené kópie, s cieľom zabrániť neoprávnenému používaniu týchto kópií.

(82) Toto nariadenie by malo fyzickým osobám alebo ich právnym zástupcom a súdom členských štátov alebo iným príslušným orgánom členských štátov poskytnúť moderný prostriedok prístupu k spravodlivosti, pomocou ktorého môžu komunikovať elektronicky prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu vytvoreného na Európskom portáli elektronickej justície na základe nariadenia (EÚ) …/… [nariadenie o digitalizácii]. Mal by sa zaručiť súlad s [nariadením o digitalizácii]. Preto je vhodné, aby sa v tomto nariadení podľa potreby odkazovalo na [nariadenie o digitalizácii], a to aj v súvislosti s vymedzením pojmov „decentralizovaný informačný systém“ a „európske elektronické miesto prístupu“. Európske elektronické miesto prístupu je súčasťou decentralizovaného informačného systému. Decentralizovaný informačný systém by mal pozostávať z backendových systémov členských štátov a interoperabilných prístupových bodov vrátane európskeho elektronického miesta prístupu, prostredníctvom ktorých by mali byť prepojené. Prístupové body decentralizovaného informačného systému by mali byť založené na systéme e-CODEX zriadenom na základe nariadenie (EÚ) 2022/850. Európsky rámec interoperability poskytuje referenčnú koncepciu pre interoperabilné vykonávanie politiky[28].

(83) Európske elektronické miesto prístupu by malo fyzickým osobám alebo ich právnym zástupcom umožniť elektronické podanie žiadosti o európske osvedčenie o rodičovstve a elektronické získanie a odoslanie tohto osvedčenia. Takisto by im malo umožniť elektronicky komunikovať so súdmi členských štátov alebo s inými príslušnými orgánmi členských štátov v súvislosti s konaním o rozhodnutí o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny týkajúcej sa rodičovstva, alebo s konaním o zamietnutie uznania súdneho rozhodnutia. Súdy alebo iné príslušné orgány členských štátov by mali s občanmi komunikovať

[28] COM(2022) 710 final a COM (2022) 720 final z 18. novembra 2022.

prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu iba vtedy, ak občan vopred udelil súhlas s používaním tohto komunikačného prostriedku.

(84) Týmto nariadením by nemalo byť dotknuté uplatňovanie dohovorov č. 16, 33 a 34 Medzinárodnej komisie pre osobný stav (ďalej len „ICCS“) v súvislosti s viacjazyčnými výpismi a rodnými listami medzi členskými štátmi alebo medzi členským štátom a tretím štátom.

(85) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tohto nariadenia v súvislosti so zriadením decentralizovaného informačného systému na účely tohto nariadenia by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011[29].

(86) V záujme priebežnej aktualizácie potvrdení uvedených v kapitolách IV a V a európskeho osvedčenia o rodičovstve stanoveného v kapitole VI tohto nariadenia by sa mala na Komisiu delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 ZFEÚ s cieľom zmeniť prílohy I až V k tomuto nariadeniu. Je osobitne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj na úrovni expertov, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode o lepšej tvorbe práva z 13. apríla 2016[30]. Predovšetkým, v záujme rovnakého zastúpenia pri príprave delegovaných aktov, sa všetky dokumenty doručujú Rade v rovnakom čase ako odborníkom z členských štátov, a odborníci Rady majú systematicky prístup na zasadnutia skupín odborníkov Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.

(87) Dodržiavanie medzinárodných záväzkov prijatých členskými štátmi znamená, že týmto nariadením by nemalo byť dotknuté uplatňovanie medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnými stranami sú v čase prijatia tohto nariadenia jeden alebo viac členských štátov. V záujme lepšej dostupnosti týchto pravidiel by mala Komisia na základe informácií poskytnutých členskými štátmi uverejniť na Európskom portáli elektronickej justície zoznam príslušných dohovorov. V záujme súladu so všeobecnými cieľmi tohto nariadenia je však potrebné, aby toto nariadenie malo medzi členskými štátmi prednosť pred dohovormi uzavretými výlučne medzi dvomi alebo viacerými členskými štátmi, pokiaľ sa dané dohovory týkajú otázok upravených v tomto nariadení.

(88) Na dohody, ktoré uzavrel členský štát s jedným alebo viacerými tretími štátmi pred dátumom pristúpenia k Únii, sa vzťahuje článok 351 ZFEÚ.

(89) Komisia by mala prostredníctvom Európskeho portálu elektronickej justície zverejniť a aktualizovať informácie oznámené členskými štátmi.

(90) V tomto nariadení sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznávané v charte. Cieľom tohto nariadenia je predovšetkým podporovať uplatňovanie článku 7 o práve každej osoby na rešpektovanie jej súkromného a rodinného života, článku 21, ktorým sa zakazuje diskriminácia, a článku 24 o ochrane práv dieťaťa.

(91) Toto nariadenie by sa malo uplatňovať v súlade s právnymi predpismi Únie o ochrane údajov a s ohľadom na ochranu súkromia v zmysle charty. Každé spracúvanie údajov

---

29 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

30 Medziinštitucionálna dohoda medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o lepšej tvorbe práva (Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1).

na základe tohto nariadenia by sa malo vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679[31] (všeobecné nariadenie o ochrane údajov, ďalej len „nariadenie GDPR“), nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725[32] (nariadenie EÚ o ochrane osobných údajov, ďalej len „nariadenie EUDPR“) a so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES[33].

(92) Pri uplatňovaní tohto nariadenia môže byť potrebné, aby súdy alebo iné príslušné orgány členských štátov spracúvali osobné údaje na účely určenia rodičovstva v cezhraničných situáciách a uznania rodičovstva medzi členskými štátmi. To zahŕňa spracúvanie osobných údajov na účely určenia rodičovstva v cezhraničnej situácii, vydania potvrdení k súdnym rozhodnutiam alebo verejným listinám, vydania európskeho osvedčenia o rodičovstve, predkladania dokladov na uznanie rodičovstva, získania rozhodnutia o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania rodičovstva, alebo návrhu na zamietnutie uznania rodičovstva. Osobné údaje spracúvané súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov podľa tohto nariadenia sú obsiahnuté v dokladoch spracúvaných súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov na účely uvedené v predchádzajúcom texte. Spracúvané osobné údaje sa budú predovšetkým týkať detí, ich rodičov a ich právnych zástupcov. Osobné údaje spracúvané súdmi alebo inými príslušnými orgánmi by sa mali spracúvať v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi o ochrane údajov, najmä s nariadením GDPR. Okrem toho pri uplatňovaní tohto nariadenia môže byť potrebné, aby Komisia spracúvala osobné údaje v súvislosti s elektronickou komunikáciou medzi fyzickými osobami alebo ich právnymi zástupcami a súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov s cieľom vyžiadania, získania a zaslania európskeho osvedčenia o rodičovstve alebo v konaní týkajúcom sa uznania alebo zamietnutia uznania rodičovstva, a to prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu v rámci decentralizovaného informačného systému. Osobné údaje spracúvané Komisiou by sa mali spracúvať v súlade s nariadením EUDPR.

(93) V tomto nariadení by sa mal stanoviť právny základ pre spracúvanie osobných údajov súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov v súlade s článkom 6 ods. 1 a 3 nariadenia GDPR a pre spracúvanie osobných údajov Komisiou v súlade s článkom 5 ods. 1 a 2 nariadenia EUDPR. Spracúvanie osobitných kategórií osobných údajov podľa tohto nariadenia spĺňa požiadavky článku 9 ods. 2 nariadenia GDPR, keďže údaje budú spracúvať súdy pri výkone ich súdnej právomoci v súlade s písmenom f) alebo spracúvanie bude potrebné z dôvodu významného verejného záujmu na základe tohto nariadenia, ktorého cieľom je uľahčiť uznávanie súdnych rozhodnutí a verejných listín týkajúcich sa rodičovstva v inom členskom štáte v záujme zabezpečenia ochrany základných práv a ďalších práv detí v cezhraničných situáciách v rámci Únie, a to v súlade s písmenom g). Spracúvanie osobitných kategórií osobných údajov podľa tohto nariadenia rovnako spĺňa požiadavky článku 10

---

31 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

32 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 39).

33 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002, týkajúca sa spracovávania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 31.7.2002, s. 37).

ods. 2 nariadenia EUDPR, keďže spracúvanie údajov bude potrebné na preukazovanie, uplatňovanie alebo obhajovanie právnych nárokov v súlade s písmenom f) alebo spracúvanie bude potrebné z dôvodu významného verejného záujmu na základe tohto nariadenia v súlade s písmenom g).

(94) Podľa tohto nariadenia by sa osobné údaje mali spracúvať len na osobitné účely, ktoré sú v ňom uvedené, bez toho, aby tým bolo dotknuté ďalšie spracúvanie na účely archivácie vo verejnom záujme v súlade s článkom 5 ods. 1 písm. b) a článkom 89 nariadenia GDPR vzhľadom na to, že po určení rodičovstva v cezhraničnej situácii alebo po jeho uznaní môže byť potrebné, aby súdy alebo iné príslušné orgány členských štátov spracúvali osobné údaje na účely archivácie vo verejnom záujme. Keďže sa toto nariadenie týka cezhraničných aspektov rodičovstva, teda záležitosti osobného stavu, ktorý môže byť naďalej relevantný na neurčité obdobie, týmto nariadením by nemalo byť obmedzené obdobie uchovávania spracúvaných informácií a osobných údajov.

(95) Na účely určenia rodičovstva v cezhraničnej situácii, vydania potvrdení k súdnym rozhodnutiam alebo verejným listinám, vydania európskeho osvedčenia o rodičovstve, predkladania dokladov na uznanie rodičovstva, získania rozhodnutia o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania rodičovstva alebo návrhu na zamietnutie uznania rodičovstva by sa súdy alebo iné príslušné orgány členských štátov poverené členskými štátmi uplatňovaním tohto nariadenia mali považovať za prevádzkovateľov v zmysle článku 7 ods. 4 nariadenia GDPR. Na účely technickej správy, vývoja, údržby, zabezpečenia a podpory európskeho elektronického miesta prístupu a komunikácie medzi fyzickými osobami alebo ich právnymi zástupcami a súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu a decentralizovaného informačného systému by sa Komisia mala považovať za prevádzkovateľa v zmysle článku 3 bodu 8 nariadenia EUDPR. Prevádzkovatelia by mali zaistiť bezpečnosť, integritu, pravosť a dôvernosť údajov spracúvaných na uvedené účely.

(96) V súlade s článkom 42 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725[34] sa uskutočnili konzultácie s európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov, ktorý vydal svoje stanovisko [dátum][35].

(97) [V súlade s článkami 1 a 2 a článkom 4a ods. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k ZEÚ a ZFEÚ, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa Írsko nezúčastňuje na prijatí tohto nariadenia a nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu.] ALEBO

(97a) [V súlade s článkom 3 a článkom 4a ods. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k ZEÚ a ZFEÚ, Írsko [listom z …] oznámilo želanie zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní tohto nariadenia.]

---

34 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 39).

35 Ú. v. EÚ C [číslo], [X.X.XXXX], s. X.

(98) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k ZEÚ a ZFEÚ, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tohto nariadenia, nie je ním viazané ani nepodlieha jeho uplatňovaniu.

(99) Keďže ciele tohto nariadenia nemožno uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov z dôvodu rozdielov medzi pravidlami jednotlivých štátov, ktorými sa upravuje súdna právomoc, rozhodné právo a uznávanie súdnych rozhodnutí a verejných listín, ale z dôvodov priamej uplatniteľnosti a záväzného charakteru tohto nariadenia ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 ZEÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov,

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

KAPITOLA I

PREDMET ÚPRAVY, ROZSAH PÔSOBNOSTI A VYMEDZENIE POJMOV

Článok 1

Predmet

V tomto nariadení sa stanovujú spoločné pravidlá o právomoci a rozhodnom práve pre určenie rodičovstva v členskom štáte v cezhraničných situáciách, spoločné pravidlá pre uznávanie, resp. prijímanie súdnych rozhodnutí týkajúcich sa rodičovstva vydaných v jednom členskom štáte a verejných listín týkajúcich sa rodičovstva vyhotovených alebo zaregistrovaných v inom členskom štáte, a zavádza sa ním európske osvedčenie o rodičovstve.

Článok 2

Vzťah k iným ustanoveniam práva Únie

1. Týmto nariadením nie sú dotknuté práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, najmä práva, ktoré má dieťa v rámci právnych predpisov Únie o voľnom pohybe vrátane smernice 2004/38/ES. Týmto nariadením predovšetkým nie sú dotknuté obmedzenia súvisiace s používaním verejného poriadku na odôvodnenie zamietnutia rodičovstva v prípadoch, v ktorých sú členské štáty podľa práva Únie týkajúceho sa voľného pohybu povinné uznať doklad, ktorým sa určuje vzťah rodiča a dieťaťa, vydaný orgánom iného členského štátu na účely práv vyplývajúcich z práva Únie.

2. Týmto nariadením nie je dotknuté nariadenie (EÚ) 2016/1191, predovšetkým pokiaľ ide o verejné listiny vymedzené v danom nariadení, ktoré sa týkajú sa narodenia, rodičovstva a osvojenia.

Článok 3

Rozsah pôsobnosti

1. Toto nariadenie sa uplatňuje v občianskych veciach týkajúcich sa rodičovstva v cezhraničných situáciách.

2. Toto nariadenie sa nevzťahuje na:

a) existenciu, platnosť alebo uznávanie manželstva alebo vzťahu, ktoré majú podľa rozhodného práva pre daný vzťah porovnateľné účinky, ako je napríklad registrované partnerstvo;

b) veci týkajúce sa rodičovských práv a povinností;

c) právnu spôsobilosť fyzických osôb;

d) nadobudnutie plnej právnej spôsobilosti dieťaťa;

e) medzištátne osvojenia;

f) vyživovaciu povinnosť;

g) poručnícke fondy („trusty“) alebo otázky dedenia;

h) štátnu príslušnosť;

i) právne požiadavky na zápis rodičovstva do registra členského štátu a účinky zapísania alebo nezapísania rodičovstva do registra členského štátu.

3. Toto nariadenie sa neuplatňuje na uznávanie súdnych rozhodnutí, ktorými sa určuje rodičovstvo, vydaných v treťom štáte, ani na uznávanie, resp. prijímanie verejných listín, ktorými sa určuje alebo preukazuje rodičovstvo, vyhotovených alebo zaregistrovaných v treťom štáte.

Článok 4

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „rodičovstvo“ je vzťah rodiča a dieťaťa stanovený zákonom. Zahŕňa právne postavenie spočívajúce v tom, že daná osoba je dieťaťom konkrétneho rodiča alebo konkrétnych rodičov;

2. „dieťa“ je osoba akéhokoľvek veku, ktorého rodičovstvo sa má určiť, uznať alebo preukázať;

3. „určenie rodičovstva“ je zákonné stanovenie vzťahu medzi dieťaťom a každým rodičom vrátane určenia rodičovstva po tvrdení napádajúcom predtým určené rodičovstvo;

4. „súd“ je orgán v členskom štáte, ktorý vykonáva súdne funkcie vo veciach týkajúcich sa rodičovstva;

5. „súdne rozhodnutie“ je rozhodnutie súdu členského štátu vo veciach týkajúcich sa rodičovstva vrátane uznesenia, nariadenia alebo rozsudku;

6. „verejná listina“ je písomnosť, ktorá bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná ako verejná listina v akomkoľvek členskom štáte vo veciach týkajúcich sa rodičovstva a ktorej pravosť:

   a) súvisí s podpisom a obsahom listiny a

   b) bola potvrdená orgánom verejnej moci alebo iným orgánom, ktorý na tento účel poveril členský štát pôvodu;

7. „členský štát pôvodu“ je členský štát, v ktorom bolo vydané súdne rozhodnutie o rodičovstve, v ktorom bola verejná listina úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná alebo v ktorom bolo vydané európske osvedčenie o rodičovstve;

8. „decentralizovaný informačný systém“ je informačný systém v zmysle článku 2 bodu 4 [nariadenia o digitalizácii];

9. „európske elektronické miesto prístupu“ je interoperabilný prístupový bod v zmysle článku 2 bodu 5 [nariadenia o digitalizácii].

Článok 5

Právomoc vo veciach týkajúcich sa rodičovstva v členských štátoch

Týmto nariadením nie je dotknutá právomoc orgánov členských štátov konať vo veciach týkajúcich sa rodičovstva.

KAPITOLA II

SÚDNA PRÁVOMOC

Článok 6

Všeobecná právomoc

Vo veciach týkajúcich sa rodičovstva majú právomoc súdy členského štátu:

a) obvyklého pobytu dieťaťa v čase začatia konania alebo

b) štátnej príslušnosti dieťaťa v čase začatia konania alebo

c) obvyklého pobytu odporcu v čase začatia konania alebo

d) obvyklého pobytu jedného z rodičov v čase začatia konania alebo

e) štátnej príslušnosti jedného z rodičov v čase začatia konania; alebo

f) narodenia dieťaťa.

Článok 7

Právomoc založená na prítomnosti dieťaťa

Ak právomoc nemožno určiť na základe článku 6, právomoc majú súdy členského štátu, v ktorom sa dieťa nachádza.

Článok 8

Zostatková právomoc

Ak nemá žiadny súd v členskom štáte právomoc podľa článkov 6 alebo 7, právomoc sa v každom členskom štáte určí podľa právneho poriadku daného členského štátu.

Článok 9

Forum necessitatis

Ak žiadny súd v členskom štáte nemá právomoc podľa iných ustanovení tohto nariadenia, súdy v členskom štáte môžu vo výnimočných prípadoch rozhodovať vo veciach týkajúcich sa rodičovstva, ak konanie nemožno účinne začať alebo viesť, alebo by konanie bolo v treťom štáte, ktorý má s danou vecou úzku väzbu, bolo nemožné.

Vec musí mať dostatočnú väzbu s členským štátom súdu, ktorý začal konanie v danej veci.

Článok 10

Predbežné otázky

1. Ak výsledok konania vo veci, ktorá nepatrí do pôsobnosti tohto nariadenia, pred súdom členského štátu závisí od rozhodnutia o predbežnej otázke týkajúcej sa rodičovstva, môže o nej na účely daného konania rozhodnúť súd v uvedenom členskom štáte, aj keď uvedený členský štát nemá právomoc podľa tohto nariadenia.

2. Rozhodnutie o predbežnej otázke podľa odseku 1 má účinky len v konaní, pre ktoré bolo toto rozhodnutie vydané.

Článok 11

Začatie konania

Konanie na súde sa považuje za začaté:

a) momentom podania písomnosti, ktorou sa začína konanie, alebo rovnocennej písomnosti na súde, za predpokladu, že navrhovateľ následne neopomenul prijať kroky, ktoré musel prijať v záujme zabezpečenia doručenia písomnosti odporcovi;

b) ak sa pred jej podaním na súd musí písomnosť doručiť, momentom jej prevzatia orgánom povereným doručovaním, za predpokladu, že navrhovateľ následne neopomenul prijať kroky, ktoré musel prijať v záujme zabezpečenia podania písomnosti na súde; alebo

c) ak súd začal konanie z vlastného podnetu, momentom, keď súd prijme rozhodnutie o začatí konania, alebo ak sa takéto rozhodnutie nevyžaduje, momentom, keď súd zapíše vec do registra.

Článok 12

Preskúmanie právomoci

Ak sa začalo konanie na súde členského štátu vo veci, v ktorej nemá právomoc konať vzhľadom na jej podstatu podľa tohto nariadenia a ktorá vzhľadom na jej podstatu patrí podľa tohto nariadenia do právomoci súdu iného členského štátu, súd z vlastného podnetu vyhlási, že v danej veci nemá právomoc konať.

Článok 13

Preskúmanie prípustnosti

1. Ak sa odporca s obvyklým pobytom v inom štáte, než je členský štát, v ktorom bol podaný návrh na začatie konania, nezúčastní na konaní, súd s právomocou preruší konanie dovtedy, kým sa nepreukáže, že odporca mal možnosť prevziať písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocennú písomnosť v dostatočnom čase, aby si odporca mohol pripraviť obhajobu, alebo sa na tento účel prijali všetky potrebné kroky.

2. Namiesto ustanovení odseku 1 tohto článku sa uplatní článok 22 nariadenia (EÚ) 2020/1784, ak sa písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť musela zasielať z jedného členského štátu do iného podľa uvedeného nariadenia.

3. Ak sa neuplatní nariadenie (EÚ) 2020/1784, uplatní sa článok 15 Haagskeho dohovoru z 15. novembra 1965 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach, ak sa písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť musela zaslať do cudziny podľa uvedeného dohovoru.

Článok 14

Prekážka začatej veci

1. Ak sa v tej istej veci a medzi tými istými účastníkmi vedú konania na súdoch rôznych členských štátov, súd, ktorý začal konanie neskôr, z vlastného podnetu preruší konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc súdu, ktorý začal konanie ako prvý.
2. V prípadoch uvedených v odseku 1 na žiadosť súdu konajúceho v danom spore musí ktorýkoľvek iný konajúci súd bezodkladne informovať dožadujúci súd o dátume, kedy tento iný konajúci súd začal v dotknutom spore konanie.
3. Keď sa potvrdí právomoc súdu, ktorý začal konanie ako prvý, súd, ktorý začal konanie neskôr, sa vzdá právomoci v prospech súdu, ktorý začal konanie ako prvý.

Článok 15

Právo detí vyjadriť svoje názory

1. Súdy členských štátov pri výkone svojej právomoci podľa tohto nariadenia poskytnú v súlade s vnútroštátnym právom a vnútroštátnymi postupmi deťom mladším ako 18 rokov, ktorých rodičovstvo sa má určiť a ktoré sú schopné sformulovať svoje vlastné názory, skutočnú a účinnú možnosť ich vyjadriť, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo náležitého subjektu.
2. Ak súd v súlade s vnútroštátnym právom a vnútroštátnymi postupmi poskytne deťom mladším ako 18 rokov možnosť vyjadriť svoje názory podľa tohto článku, venuje týmto názorom patričnú pozornosť s prihliadnutím na vek a vyspelosť dieťaťa.

KAPITOLA III

ROZHODNÉ PRÁVO

Článok 16

Všeobecná pôsobnosť

Každý právny poriadok, ktorý sa podľa tohto nariadenia určí za rozhodné právo, sa uplatní bez ohľadu na to, či je právnym poriadkom členského štátu.

Článok 17

Rozhodné právo

1. Rozhodným právom pre určenie rodičovstva je právo štátu obvyklého pobytu osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu, alebo ak nemožno určiť obvyklý pobyt osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu, právo štátu narodenia dieťaťa.
2. Bez ohľadu na odsek 1 v prípadoch, v ktorých z rozhodného práva podľa odseku 1 vyplynie určenie rodičovstva len vo vzťahu k jednému rodičovi, na určenie

rodičovstva vo vzťahu k druhému rodičovi možno uplatniť právo štátu štátnej príslušnosti tohto rodiča alebo druhého rodiča, alebo právo štátu narodenia dieťaťa.

Článok 18

Rozsah pôsobnosti rozhodného práva

Právny poriadok určený podľa tohto nariadenia za rozhodné právo pre učenie rodičovstva upravuje najmä:

a) postupy na určenie alebo napadnutie rodičovstva;

b) záväzný právny účinok a/alebo dôkazné účinky verejných listín;

c) postavenie osôb v konaní týkajúcom sa určenia alebo napadnutia rodičovstva;

d) všetky lehoty na určenie alebo napadnutie rodičovstva.

Článok 19

Zmena rozhodného práva

V prípade, že v členskom štáte bolo určené rodičovstvo podľa tohto nariadenia, následnou zmenou rozhodného práva nie je dotknuté rodičovstvo, ktoré už bolo určené.

Článok 20

Formálna platnosť

1. Jednostranný právny úkon, ktorého účelom je právny účinok na určenie rodičovstva, bude formálne platný, ak spĺňa požiadavky jedného z týchto právnych poriadkov:

   a) rozhodného práva pre určenie rodičovstva podľa článku 17;

   b) právneho poriadku štátu, v ktorom má osoba, ktorá vykonala daný právny úkon, obvyklý pobyt; alebo

   c) právneho poriadku štátu, v ktorom bol právny úkon vykonaný.

2. Právny úkon, ktorý má mať právny účinok na určenie rodičovstva, možno preukázať akýmkoľvek dôkazným prostriedkom prípustným podľa právneho poriadku štátu konajúceho súdu alebo podľa právneho poriadku uvedeného v odseku 1, podľa ktorého je tento právny úkon formálne platný, za predpokladu, že konajúci súd je spôsobilý dôkaz týmto spôsobom vykonať.

Článok 21

Vylúčenie spätného a ďalšieho odkazu

Uplatnenie právneho poriadku ktoréhokoľvek štátu určeného podľa tohto nariadenia znamená uplatnenie platných právnych noriem tohto štátu s výnimkou jeho noriem medzinárodného práva súkromného.

Článok 22

Verejný poriadok (*ordre public*)

1. Uplatnenie určitého ustanovenia právneho poriadku ktoréhokoľvek štátu špecifikovaného podľa tohto nariadenia možno odmietnuť iba v prípade, ak by jeho

uplatnenie bolo v zjavnom rozpore s verejným poriadkom (*ordre public*) štátu konajúceho súdu.

2. Pri uplatňovaní odseku 1 dodržiavajú súdy a iné príslušné orgány členských štátov základné práva a zásady stanovené v charte, najmä v jej článku 21 o práve na nediskrimináciu.

Článok 23

Štáty s viacerými právnymi systémami

1. Ak je právny poriadok určený podľa tohto nariadenia právnym poriadkom štátu zloženého z viacerých územných celkov, z ktorých každý má vlastný súbor právnych noriem týkajúcich sa rodičovstva, príslušný územný celok, ktorého právne normy sa majú uplatniť, sa určí na základe vnútroštátnych kolíznych noriem tohto štátu.

2. Ak takéto vnútroštátne kolízne normy neexistujú:

   a) každý odkaz na právny poriadok štátu uvedeného v odseku 1 sa na účely určenia rozhodného práva podľa ustanovení, v ktorých sa odkazuje na obvyklý pobyt osoby, ktorá dieťa porodila, v čase pôrodu, vykladá ako odkaz na právny poriadok územného celku, v ktorom má osoba, ktorá dieťa porodila, obvyklý pobyt;

   b) každý odkaz na právny poriadok štátu uvedeného v odseku 1 sa na účely určenia rozhodného práva podľa ustanovení, v ktorých sa odkazuje na štát narodenia dieťaťa, vykladá ako odkaz na právny poriadok územného celku, v ktorom sa toto dieťa narodilo.

   c) Ak je členský štát zložený z viacerých územných celkov a každý z nich má vlastné právne normy upravujúce veci týkajúce sa rodičovstva, nie je povinný uplatňovať toto nariadenie pri kolízii právnych noriem týkajúcich sa výlučne týchto územných celkov.

KAPITOLA IV

UZNÁVANIE

ODDIEL 1

Všeobecné ustanovenia o uznávaní

Článok 24

Uznanie súdneho rozhodnutia

1. Súdne rozhodnutie týkajúce sa rodičovstva vydané v jednom členskom štáte sa uznáva vo všetkých ostatných členských štátoch bez potreby osobitného konania.

2. Osobitné konanie sa nevyžaduje predovšetkým pri aktualizácii zápisov členského štátu o občianskom stave na základe súdneho rozhodnutia týkajúceho sa rodičovstva, ktoré bolo vydané v inom členskom štáte a proti ktorému už podľa právneho poriadku tohto členského štátu podať ďalší opravný prostriedok (t. j. odvolanie).

3. Ak sa otázka uznania súdneho rozhodnutia vznesie ako predbežná otázka pred súdom členského štátu, tento súd môže v tejto otázke rozhodnúť.

Článok 25

Rozhodnutie o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania

1. Každý účastník môže v súlade s postupom stanoveným v článkoch 32 až 34 podať návrh na rozhodnutie o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania uvedené v článku 31.

2. Miestna príslušnosť súdu, ktorá sa oznámi Komisii podľa článku 71, sa určí podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa začalo konanie v súlade s odsekom 1 tohto článku.

Článok 26

Písomnosti, ktoré sa majú predložiť na uznanie

1. Účastník, ktorý sa chce v jednom členskom štáte dovolávať súdneho rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, predloží:

   a) kópiu súdneho rozhodnutia, ktorá spĺňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti; a

   b) príslušné potvrdenie vydané podľa článku 29.

2. Súd alebo iný príslušný orgán, pred ktorým prebieha dovolávanie súdneho rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, môže v prípade potreby požiadať účastníka, ktorý sa tohto rozhodnutia dovoláva, aby predložil preklad alebo prepis preložiteľného obsahu políčok s voľným textom v potvrdení uvedenom v odseku 1 písm. b) tohto článku.

3. Súd alebo iný príslušný orgán, pred ktorým prebieha dovolávanie súdneho rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, môže účastníka požiadať, aby okrem prekladu alebo prepisu preložiteľného obsahu políčok s voľným textom v danom potvrdení predložil aj preklad alebo prepis súdneho rozhodnutia, ak nie je schopný ďalej postupovať bez takéhoto prekladu alebo prepisu.

Článok 27

Absencia písomností

1. Ak sa nepredložia písomnosti uvedené v článku 26 ods. 1, súd alebo iný príslušný orgán, pred ktorým prebieha dovolávanie súdneho rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, môže určiť lehotu na ich predloženie, prijať rovnocenné písomnosti alebo upustiť od ich predloženia, ak považuje už predložené informácie za postačujúce.

2. Ak to vyžaduje súd alebo iný príslušný orgán, pred ktorým prebieha dovolávanie súdneho rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, predloží sa preklad alebo prepis týchto rovnocenných písomností.

Článok 28

Prerušenie konania

Súd, pred ktorým prebieha dovolávanie súdneho rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, môže prerušiť konanie úplne alebo čiastočne, ak:

a) sa proti uvedenému súdnemu rozhodnutiu podal riadny opravný prostriedok (t. j. odvolanie) v členskom štáte pôvodu alebo

b) sa podal návrh na rozhodnutie o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania uvedené v článku 25, alebo návrh na rozhodnutie o zamietnutí uznania na základe niektorého z týchto dôvodov.

Článok 29

Vydanie potvrdenia

1. Súd členského štátu pôvodu oznámený Komisii podľa článku 71 na návrh účastníka vydá potvrdenie k súdnemu rozhodnutiu týkajúcemu sa rodičovstva pomocou formulára uvedeného v prílohe I.

2. Potvrdenie sa vyplní a vydá v jazyku súdneho rozhodnutia. Potvrdenie sa môže vydať aj v inom úradnom jazyku inštitúcií Európskej únie, ak o to požiada účastník. Týmto nevzniká povinnosť súdu vydávajúceho potvrdenie, aby zabezpečil preklad alebo prepis preložiteľného obsahu políčok s voľným textom.

3. Potvrdenie obsahuje vyhlásenie, v ktorom sa občania Únie a ich rodinní príslušníci informujú o tom, že týmto potvrdením nie sú dotknuté práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, a že na uplatnenie týchto práv možno dôkaz o vzťahu rodiča a dieťaťa predložiť akýmkoľvek spôsobom.

4. Proti vydaniu potvrdenia nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.

Článok 30

Oprava potvrdenia

1. Súd členského štátu pôvodu, ktorý je oznámený Komisii podľa článku 71, na návrh dané potvrdenie opraví, pričom ho môže z vlastného podnetu opraviť, ak z dôvodu vecnej chyby alebo opomenutia existuje rozpor medzi súdnym rozhodnutím, ktoré sa má uznať, a daným potvrdením.

2. Postup pri oprave potvrdenia upravuje právny poriadok členského štátu pôvodu.

Článok 31

Dôvody na zamietnutie uznania

1. Uznanie súdneho rozhodnutia sa zamietne:

   a) ak je dané uznanie vzhľadom na záujem dieťaťa v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa dovoláva uznania;

   b) v prípade, že bolo vydané v neprítomnosti, ak sa osobám, ktoré sa nezúčastnili na konaní, nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom časovom predstihu a takým spôsobom, aby si tieto osoby mohli zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že sa zistí, že tieto osoby prijali súdne rozhodnutie bez výhrad;

c) na návrh osoby, ktorá tvrdí, že súdne rozhodnutie zasahuje do jej otcovstva alebo materstva dieťaťa, ak bolo toto súdne rozhodnutie vydané bez toho, aby táto osoba mala možnosť vyjadriť sa;

d) ak je nezlučiteľné a rozsahu, v akom je nezlučiteľné s neskorším súdnym rozhodnutím týkajúcim sa rodičovstva vydaným v členskom štáte, v ktorom sa dovoláva uznania;

e) ak je nezlučiteľné a v rozsahu, v akom je nezlučiteľné s neskorším súdnym rozhodnutím týkajúcim sa rodičovstva vydaným v inom členskom štáte za predpokladu, že neskoršie súdne rozhodnutie spĺňa podmienky potrebné na jeho uznanie v členskom štáte, v ktorom sa dovoláva.

2. Pri uplatňovaní odseku 1 písm. a) dodržiavajú súdy a iné príslušné orgány členských štátov základné práva a zásady stanovené v charte, najmä v jej článku 21 o práve na nediskrimináciu.

3. Uznanie súdneho rozhodnutia vo veciach týkajúcich sa rodičovstva možno zamietnuť, ak bolo vydané bez toho, aby mali deti možnosť vyjadriť svoje názory, ak to nie je v rozpore so záujmom dieťaťa. V prípade detí mladších ako 18 rokov sa toto ustanovenie uplatňuje, ak boli deti schopné sformulovať svoje vlastné názory v súlade s článkom 15.

ODDIEL 2

Postup pri zamietnutí uznania

Článok 32

Návrh na zamietnutie uznania

1. Pokiaľ sa na postup pri podávaní návrhu na zamietnutie uznania nevzťahuje toto nariadenie, upravuje ho právny poriadok členského štátu, v ktorom sa začína konanie o zamietnutie uznania.

2. Uznanie súdneho rozhodnutia vo veciach rodičovstva sa zamietne, ak sa zistí, že existuje niektorý z dôvodov na zamietnutie uznania uvedených v článku 31.

3. Miestna príslušnosť súdu oznámeného Komisii podľa článku 71 sa určí podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa začalo konanie o zamietnutie uznania.

4. Navrhovateľ predkladá súdu kópiu súdneho rozhodnutia a podľa vhodnosti a možnosti aj príslušné potvrdenie vydané podľa článku 29.

5. Súd môže v prípade potreby požiadať navrhovateľa, aby predložil preklad alebo prepis preložiteľného obsahu políčok s voľným textom v príslušnom potvrdení vydanom podľa článku 29.

6. Súd môže od navrhovateľa požadovať, aby predložil takýto preklad alebo prepis súdneho rozhodnutia, ak nie je schopný ďalej postupovať bez uvedeného prekladu alebo prepisu.

7. Súd môže upustiť od predloženia písomností uvedených v odseku 4, ak:

a) ich už nimi disponuje alebo

b) ak dospeje k názoru, že nie je primerané žiadať ich predloženie od navrhovateľa.

8. Účastník, ktorý žiada o zamietnutie uznania súdneho rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, nemusí mať poštovú adresu v členskom štáte, v ktorom sa začalo konanie o zamietnutie uznania. Tento účastník musí mať splnomocneného zástupcu v členskom štáte, v ktorom sa začalo konanie o zamietnutie uznania, iba vtedy, keď je určenie takéhoto zástupcu povinné podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa začalo konanie o zamietnutie uznania, bez ohľadu na štátnu príslušnosť účastníkov.

Článok 33

Opravné prostriedky

1. Proti súdnemu rozhodnutiu o návrhu na zamietnutie rozhodnutia môže podať opravný prostriedok (t. j. námietku alebo odvolanie) každý z účastníkov.

2. Opravný prostriedok sa podáva súdu, ktorý členské štáty oznámili Komisii podľa článku 71 ako súd, ktorému sa podáva opravný prostriedok.

Článok 34

Ďalšie opravné prostriedky

Súdne rozhodnutie vydané v rámci konania o opravnom prostriedku možno napadnúť opravným prostriedkom v podobe námietky alebo odvolania len vtedy, ak dotknutý členský štát oznámil Komisii podľa článku 71 súdy, na ktoré možno podať ďalší opravný prostriedok.

ODDIEL 3

Verejné listiny so záväzným právnym účinkom

Článok 35

Rozsah pôsobnosti

Tento oddiel sa uplatňuje na verejné listiny, ktorými sa určuje rodičovstvo, ktoré:

a) boli úradne vyhotovené alebo zaregistrované v členskom štáte, ktorý prevzal právomoc podľa kapitoly II; a

b) majú záväzný právny účinok v členskom štáte, v ktorom boli úradne vyhotovené alebo zaregistrované.

Článok 36

Uznávanie verejných listín

Verejné listiny, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu, sa uznávajú v ostatných členských štátoch bez potreby osobitného postupu. Pokiaľ nie je v tomto oddiele stanovené inak, náležite sa uplatňujú oddiely 1 a 2 tejto kapitoly.

Článok 37

Potvrdenie

1. Príslušný orgán členského štátu pôvodu oznámený Komisii podľa článku 71 na návrh účastníka vydá potvrdenie k verejnej listine týkajúcej sa rodičovstva so záväzným právnym účinkom pomocou formulára uvedeného v prílohe II.

2. Potvrdenie možno vydať len vtedy, ak sú splnené tieto podmienky:

   a) členský štát, ktorý poveril verejný orgán alebo iný orgán úradným vyhotovením alebo registráciou verejnej listiny, ktorou sa určuje rodičovstvo, mal právomoc podľa kapitoly II; a

   b) verejná listina má v uvedenom členskom štáte záväzný právny účinok.

3. Potvrdenie sa vyplní v jazyku verejnej listiny. Môže sa vydať aj v inom úradnom jazyku inštitúcií Európskej únie, ak o to požiada účastník. Týmto nevzniká povinnosť príslušného orgánu vydávajúceho potvrdenie, aby zabezpečil preklad alebo prepis preložiteľného obsahu políčok s voľným textom.

4. Potvrdenie obsahuje vyhlásenie, v ktorom sa občania Únie a ich rodinní príslušníci informujú o tom, že týmto potvrdením nie sú dotknuté práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, a že na uplatnenie týchto práv možno dôkaz o vzťahu rodiča a dieťaťa predložiť akýmkoľvek spôsobom.

5. Bez predloženia potvrdenia sa verejná listina v inom členskom štáte neuzná.

Článok 38

Oprava a zrušenie potvrdenia

1. Príslušný orgán členského štátu pôvodu, ktorý je oznámený Komisii podľa článku 71, na návrh dané potvrdenie opraví, pričom ho môže z vlastného podnetu opraviť, ak z dôvodu vecnej chyby alebo opomenutia existuje rozpor medzi verejnou listinou a potvrdením.

2. Príslušný orgán uvedený v odseku 1 tohto článku na návrh alebo z vlastného podnetu zruší potvrdenie, ak so zreteľom na požiadavky stanovené v článku 37 nemalo byť vydané.

3. Postup pri oprave alebo zrušení potvrdenia vrátane odvolania je upravený v právnom poriadku členského štátu pôvodu.

Článok 39

Dôvody na zamietnutie uznania

1. Uznanie verejnej listiny, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, sa zamietne:

   a) ak je dané uznanie vzhľadom na záujem dieťaťa v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa dovoláva uznania;

   b) na návrh osoby, ktorá tvrdí, že verejná listina zasahuje do jej otcovstva alebo materstva dieťaťa, ak bola takáto verejná listina úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná bez zapojenia tejto osoby;

   c) ak je nezlučiteľná a v rozsahu, v akom je nezlučiteľná s neskorším súdnym rozhodnutím týkajúcim sa rodičovstva alebo neskoršou verejnou listinou, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, vydanou v členskom štáte, v ktorom sa dovoláva uznania;

d) ak je nezlučiteľná a v rozsahu, v akom je nezlučiteľná s neskorším súdnym rozhodnutím týkajúcim sa rodičovstva alebo neskoršou verejnou listinou, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, vydanou v inom členskom štáte za predpokladu, že neskoršie súdne rozhodnutie alebo verejná listina spĺňa podmienky potrebné na jej uznanie v členskom štáte, v ktorom sa dovoláva.

2. Pri uplatňovaní odseku 1 písm. a) dodržiavajú súdy a iné príslušné orgány členských štátov základné práva a zásady stanovené v charte, najmä v jej článku 21 o práve na nediskrimináciu.

3. Uznanie verejnej listiny, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, možno zamietnuť, ak bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná bez toho, aby mali deti možnosť vyjadriť svoje názory. V prípade detí mladších ako 18 rokov sa toto ustanovenie uplatňuje, ak boli deti schopné sformulovať svoje vlastné názory.

ODDIEL 4

Iné ustanovenia

Článok 40

Zákaz skúmania právomoci súdu členského štátu pôvodu

Právomoc súdu členského štátu pôvodu, ktorý určil rodičovstvo, sa nesmie skúmať. Hľadisko rozporu s verejným poriadkom podľa článku 31 ods. 1 písm. a) nemožno uplatniť na pravidlá súvisiace s právomocou podľa článkov 6 až 9.

Článok 41

Zákaz preskúmania vo veci samej

Súdne rozhodnutie vydané v inom členskom štáte alebo verejná listina, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu, sa za žiadnych okolností nesmie skúmať vo veci samej.

Článok 42

Náklady

Táto kapitola sa vzťahuje aj na určenie výšky trov konania podľa tohto nariadenia.

Článok 43

Právna pomoc

1. Navrhovateľ, ktorému sa v členskom štáte pôvodu poskytla úplná alebo čiastočná bezplatná právna pomoc alebo oslobodenie od platenia trov konania, má v konaní podľa článku 25 ods. 1 a článku 32 nárok na poskytnutie najvýhodnejšej právnej pomoci alebo najrozsiahlejšieho oslobodenia od platenia nákladov alebo výdavkov podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa začalo konanie.

2. Navrhovateľ, ktorý bol v členskom štáte pôvodu oslobodený od trov konania v konaní pred správnym orgánom oznámeným Komisii podľa článku 71, má v akomkoľvek konaní uvedenom v článku 25 ods. 1 a článku 32 nárok na poskytnutie

právnej pomoci v súlade s odsekom 1 tohto článku. Na tento účel predloží účastník vyhlásenie príslušného orgánu členského štátu pôvodu, v ktorom sa osvedčuje, že účastník spĺňa majetkové podmienky na získanie úplnej alebo čiastočnej právnej pomoci alebo oslobodenie od platenia trov konania.

KAPITOLA V

VEREJNÉ LISTINY BEZ ZÁVÄZNÉHO PRÁVNEHO ÚČINKU

Článok 44

Rozsah pôsobnosti

Táto kapitola sa uplatňuje na verejné listiny, ktoré nemajú záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktoré majú v tomto členskom štáte dôkazné účinky.

Článok 45

Prijatie verejných listín

1. Verejná listina, ktorá nemá v členskom štáte pôvodu záväzný účinok, má v inom členskom štáte rovnaké dôkazné účinky ako v členskom štáte pôvodu alebo čo najporovnateľnejšie účinky, ak to nie je v zjavnom rozpore s verejným poriadkom (*ordre public*) v členskom štáte, v ktorom sa predkladá.

2. Pri uplatňovaní verejného poriadku (*ordre public*) uvedeného v odseku 1 dodržiavajú súdy a iné príslušné orgány členských štátov základné práva a zásady stanovené v charte, najmä v jej článku 21 o práve na nediskrimináciu.

3. Osoba, ktorá chce túto verejnú listinu použiť v inom členskom štáte, môže požiadať orgán, ktorý úradne vyhotovil alebo zaregistroval túto verejnú listinu v členskom štáte pôvodu, aby vyplnil formulár v prílohe III, v ktorom sa opisujú dôkazné účinky, ktoré má verejná listina v členskom štáte pôvodu.

4. Potvrdenie obsahuje vyhlásenie, v ktorom sa občania Únie a ich rodinní príslušníci informujú o tom, že týmto potvrdením nie sú dotknuté práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, a že na uplatnenie týchto práv možno dôkaz o vzťahu rodiča a dieťaťa predložiť akýmkoľvek spôsobom.

5. Voči pravosti takejto verejnej listiny možno namietať na súdoch členského štátu pôvodu, pričom príslušné rozhodnutie sa prijme podľa právneho poriadku tohto členského štátu. Namietaná verejná listina nemá v inom členskom štáte žiadne dôkazné účinky, kým o nej nerozhodne príslušný súd.

6. Voči právnym úkonom alebo právnym vzťahom zaznamenaným v takejto verejnej listine možno namietať na súdoch, ktoré majú právomoc podľa tohto nariadenia, pričom sa príslušné rozhodnutie prijme na základe rozhodného práva podľa kapitoly III. Namietaná verejná listina nemá žiadny dôkazný účinok v inom členskom štáte, ako je členský štát pôvodu, pokým o danej namietanej veci nej nerozhodne príslušný súd.

7. Ak výsledok konania na súde členského štátu závisí od rozhodnutia o predbežnej otázke týkajúcej sa právnych aktov alebo právnych vzťahov zaznamenaných v tejto verejnej listine, tento súd má právomoc rozhodnúť v tejto otázke.

KAPITOLA VI

EURÓPSKE OSVEDČENIE O RODIČOVSTVE

Článok 46

Zavedenie európskeho osvedčenia o rodičovstve

1. Týmto nariadením sa zavádza európske osvedčenie o rodičovstve (ďalej len „osvedčenie“), ktoré sa vydáva na účely použitia v inom členskom štáte a má účinky uvedené v článku 53.
2. Použitie osvedčenia nie je povinné.
3. Osvedčenie nenahrádza vnútroštátne doklady používané na podobné účely v členských štátoch. Keď sa však už osvedčenie vydá na použitie v inom členskom štáte, má účinky uvedené v článku 53 aj v členskom štáte, ktorého orgány ho vystavili v súlade s touto kapitolou.

Článok 47

Účel osvedčenia

Osvedčenie je určené na to, aby ho využívalo dieťa alebo právny zástupca, ktorý sa v inom členskom štáte musí dovolávať postavenia dieťaťa týkajúceho sa rodičovstva.

Článok 48

Právomoc vydať osvedčenie

1. Osvedčenie sa vydáva v členskom štáte, v ktorom bolo určené rodičovstvo a ktorého súdy vymedzené v článku 4 ods. 4 majú právomoc podľa článku 6, 7 alebo 9.
2. Vydávajúcim orgánom oznámeným Komisii podľa článku 71 z členského štátu uvedeného v odseku 1 je:
   a) súd v zmysle článku 4 ods. 4 alebo
   b) iný orgán, ktorý má právomoc rozhodovať vo veciach týkajúcich sa rodičovstva.

Článok 49

Žiadosť o osvedčenie

1. Osvedčenie sa vydáva na žiadosť dieťaťa (ďalej len „žiadateľ“) alebo v náležitom prípade na žiadosť právneho zástupcu.
2. Na účely podania žiadosti môže žiadateľ použiť formulár uvedený v prílohe IV.
3. Žiadosť musí obsahovať informácie uvedené ďalej, pokiaľ sú žiadateľovi známe a sú potrebné na to, aby vydávajúci orgán mohol osvedčiť skutočnosti, o ktorých osvedčenie žiadateľ žiada, a bez toho, aby bol dotknutý článok 50 ods. 2, sa k nej pripoja všetky relevantné doklady, v podobe originálov alebo overených kópií, ktoré spĺňajú podmienky potrebné na preukázanie ich pravosti, a to:

a) údaje o žiadateľovi: priezvisko (-á) [prípadne aj rodné priezvisko (-á)], meno (-á), pohlavie, dátum a miesto narodenia, štátnu príslušnosť (ak je známa), identifikačné číslo (ak existuje), adresa;

b) prípadne aj údaje o právnom zástupcovi žiadateľa: priezvisko [prípadne aj rodné priezvisko (-á)], meno (-á), adresa a oprávnenie zastupovať;

c) údaje o každom z rodičov: priezvisko (-á) [prípadne aj rodné priezvisko (-á)], meno (-á), dátum a miesto narodenia, štátnu príslušnosť, identifikačné číslo (ak existuje), adresa;

d) miesto a členský štát, v ktorom je rodičovstvo dieťaťa zapísané;

e) skutočnosti, na ktorých žiadateľ zakladá rodičovstvo, pripojené k originálu alebo ku kópii dokumentu, resp. dokumentov, ktorými sa určuje rodičovstvo bez záväzného právneho účinku alebo ktoré obsahujú dôkaz o rodičovstve;

f) kontaktné údaje súdu členského štátu, ktorý určil rodičovstvo, príslušného orgánu, ktorý vydal verejnú listinu, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, alebo príslušného orgánu, ktorý vydal verejnú listinu bez záväzného právneho účinku v členskom štáte pôvodu, ale s dôkaznými účinkami v tomto členskom štáte;

g) vyhlásenie žiadateľa, že si nie je vedomý toho, že by prebiehalo sporové konanie týkajúce sa skutočností, ktoré sa majú osvedčiť;

h) iné informácie, ktoré žiadateľ považuje za užitočné na účely vydania osvedčenia.

Článok 50

Preskúmanie žiadosti

1. Vydávajúci orgán po doručení žiadosti overí informácie, vyhlásenia, doklady a ostatné dôkazy, ktoré žiadateľ predložil. Zisťovanie potrebné na účely uvedeného overenia uskutoční z vlastného podnetu, ak je to stanovené alebo povolené v jeho vnútroštátnom právnom poriadku, alebo vyzve žiadateľa, aby poskytol ďalšie dôkazy, ktoré považuje za potrebné.

2. Ak žiadateľ nebol schopný predložiť kópie príslušných dokladov, ktoré spĺňajú podmienky potrebné na preukázanie ich pravosti, vydávajúci orgán sa môže rozhodnúť prijať aj ďalšie formy dôkazov.

3. Ak sa tak stanovuje vo vnútroštátnom poriadku a ak sú splnené v ňom stanovené podmienky, môže vydávajúci orgán vyžadovať predloženie prísažného vyhlásenia alebo namiesto neho čestného vyhlásenia.

4. Na účely tohto článku príslušný orgán členského štátu na požiadanie poskytne vydávajúcemu orgánu z iného členského štátu informácie uchovávané najmä v matrike, registri osôb alebo registri obyvateľstva a iných registroch, v ktorých sa zaznamenávajú skutočnosti relevantné pre rodičovstvo žiadateľa, ak by príslušný orgán bol podľa vnútroštátneho právneho poriadku oprávnený poskytnúť takéto informácie inému vnútroštátnemu orgánu.

Článok 51

Vydanie osvedčenia

1. Vydávajúci orgán vydá osvedčenie bezodkladne v súlade s postupom stanoveným v tejto kapitole po tom, ako boli skutočnosti, ktoré sa majú osvedčiť, preukázané podľa rozhodného práva pre určenie rodičovstva. Použije na to formulár uvedený v prílohe V.

   Vydávajúci orgán nevydá osvedčenie najmä vtedy, ak:

   a) boli namietané skutočnosti, ktoré sa majú osvedčiť; alebo

   b) by osvedčenie nebolo v súlade so súdnym rozhodnutím vzťahujúcim sa na rovnaké skutočnosti.

2. Poplatok za vydanie osvedčenia nesmie byť vyšší než poplatok vyberaný za vydanie osvedčenia podľa vnútroštátneho práva obsahujúceho dôkaz o rodičovstve žiadateľa.

Článok 52

Obsah osvedčenia

Osvedčenie podľa potreby obsahuje tieto údaje:

a) názov, adresu a kontaktné údaje vydávajúceho orgánu členského štátu;

b) ak sa líšia, názov, adresu a kontaktné údaje súdu členského štátu, ktorý určil rodičovstvo, príslušného orgánu, ktorý vydal verejnú listinu, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom, alebo príslušného orgánu, ktorý vydal verejnú listinu bez záväzného právneho účinku v členskom štáte pôvodu, ale s dôkaznými účinkami v tomto členskom štáte;

c) číslo spisu;

d) dátum a miesto vydania;

e) miesto a členský štát, v ktorom je rodičovstvo dieťaťa zapísané;

f) údaje o žiadateľovi: priezvisko (-á) [prípadne aj rodné priezvisko (-á)], meno (-á), pohlavie, dátum a miesto narodenia, štátnu príslušnosť (ak je známa), identifikačné číslo (ak existuje), adresu;

g) prípadne aj údaje o právnom zástupcovi žiadateľa: priezvisko [prípadne aj rodné priezvisko (-á)], meno (-á), adresa a oprávnenie zastupovať;

h) údaje o každom z rodičov: priezvisko (-á) [prípadne aj rodné priezvisko (-á)], meno (-á), dátum a miesto narodenia, štátnu príslušnosť, identifikačné číslo (ak existuje), adresu;

i) skutočnosti, na základe ktorých sa vydávajúci orgán domnieva, že má právomoc osvedčenie vydať;

j) rozhodné právo na účely určenia rodičovstva a skutočnosti, na základe ktorých bolo toto právo určené;

k) vyhlásenie, v ktorom sa občania Únie a ich rodinní príslušníci informujú o tom, že osvedčenie nemá vplyv na práva, ktoré dieťaťu vyplývajú z práva Únie, a že na účely uplatnenia týchto práv možno dôkaz o vzťahu rodiča a dieťaťa predložiť akýmkoľvek spôsobom;

l) podpis a/alebo odtlačok pečiatky vydávajúceho orgánu.

Článok 53

Účinky osvedčenia

1. Osvedčenie má účinky vo všetkých členských štátoch bez potreby osobitného konania.

2. V prípade osvedčenia platí domnienka, že sú v ňom presne zaznamenané skutočnosti, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre určenie rodičovstva. Platí domnienka, že osoba uvedená v osvedčení ako dieťa konkrétneho rodiča alebo konkrétnych rodičov má postavenie uvedené v osvedčení.

3. Osvedčenie predstavuje platný doklad na účely zápisu rodičovstva do príslušného registra členského štátu bez toho, aby bol dotknutý článok 3 ods. 2 písm. i).

Článok 54

Overené kópie osvedčenia

1. Originál osvedčenia uchováva vydávajúci orgán, ktorý žiadateľovi alebo právnemu zástupcovi vydá jednu alebo viaceré overené kópie.

2. Vydávajúci orgán vedie na účely článku 55 ods. 3 a článku 57 ods. 2 zoznam osôb, ktorým sa vydali overené kópie podľa odseku 1.

Článok 55

Oprava, zmena alebo zrušenie osvedčenia

1. V prípade chyby v písaní vykoná vydávajúci orgán na žiadosť každej osoby, ktorá preukáže oprávnený záujem, opravu osvedčenia, alebo túto opravu vykoná z vlastného podnetu.

2. Ak sa zistí, že osvedčenie alebo niektoré jeho časti presne nezodpovedajú skutočnosti, vydávajúci orgán na žiadosť každej osoby, ktorá preukáže oprávnený záujem, alebo, ak to vnútroštátny právny poriadok umožňuje, z vlastného podnetu dané osvedčenie zmení alebo zruší.

3. Vydávajúci orgán bezodkladne oznámi každú opravu, zmenu alebo zrušenie osvedčenia všetkým osobám, ktorým sa vydali overené kópie osvedčenia podľa článku 54 ods. 1.

Článok 56

Konania o nápravných prostriedkoch

1. Proti rozhodnutiam vydávajúceho orgánu prijatým podľa článku 51 môže podať opravný prostriedok (namietať) žiadateľ o osvedčenie alebo právny zástupca.

   Proti rozhodnutiam vydávajúceho orgánu prijatým podľa článku 55 a článku 57 ods. 1 písm. a) môže podať opravný prostriedok každá osoba, ktorá preukáže oprávnený záujem.

   Tento opravný prostriedok sa podáva na súd v členskom štáte vydávajúceho orgánu v súlade s právnym poriadkom daného členského štátu.

2. Ak sa na základe podaného opravného prostriedku podľa odseku 1 určí, že vydané osvedčenie presne nezodpovedá skutočnosti, príslušný súd osvedčenie opraví, zmení alebo zruší, alebo zabezpečí, aby ho opravil, zmenil alebo zrušil vydávajúci orgán.

Ak sa na základe podaného opravného prostriedku podľa odseku 1 určí, že zamietnutie vydania osvedčenia bolo neodôvodnené, príslušný súd osvedčenie vydá alebo zabezpečí, aby vydávajúci orgán vec opätovne posúdil a prijal nové rozhodnutie.

Článok 57

Pozastavenie účinkov osvedčenia

1. Účinky osvedčenia môže pozastaviť:

a) vydávajúci orgán na žiadosť každej osoby, ktorá preukáže oprávnený záujem, kým sa osvedčenie nezmení alebo nezruší podľa článku 55, alebo

b) súd na žiadosť každej osoby oprávnenej namietať voči rozhodnutiu vydávajúceho orgánu prijatému podľa článku 56, kým sa o tomto opravnom prostriedku nerozhodne.

2. Vydávajúci orgán alebo prípadne súd bezodkladne oznámi každé pozastavenie účinkov osvedčenia všetkým osobám, ktorým sa vydali overené kópie osvedčenia podľa článku 54 ods. 1.

Počas pozastavenia účinkov osvedčenia sa nesmú vydávať ďalšie overené kópie osvedčenia.

KAPITOLA VII

DIGITÁLNA KOMUNIKÁCIA

Článok 58

Komunikácia prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu

1. Európske elektronické miesto prístupu zriadené na Európskom portáli elektronickej justície na základe článku 4 [nariadenia o digitalizácii] možno používať na elektronickú komunikáciu medzi fyzickými osobami alebo ich právnymi zástupcami a súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov v súvislosti s/so:

a) konaním na účely rozhodnutia o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny týkajúcich sa rodičovstva, alebo konaním o zamietnutí uznania súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny týkajúcich sa rodičovstva;

b) žiadosťou o vydanie, opravu, zmenu, zrušenie, pozastavenie európskeho osvedčenia o rodičovstve alebo v súvislosti s konaniami o nápravných prostriedkoch týkajúcimi sa tohto osvedčenia.

2. Článok 4 ods. 3, článok 5 ods. 2 a 3, článok 6, článok 9 ods. 1 a 3 a článok 10 [nariadenia o digitalizácii] sa uplatňujú na elektronickú komunikáciu podľa odseku 1.

Článok 59

Prijímanie vykonávacích aktov Komisiou

1. Na účely elektronickej komunikácie podľa článku 58 ods. 1 Komisia prijme vykonávacie akty, v ktorých sa stanoví:

   a) technická špecifikácia, v ktorej sa vymedzia metódy komunikácie elektronickými prostriedkami;

   b) technická špecifikácia pre komunikačné protokoly;

   c) ciele informačnej bezpečnosti a relevantné technické opatrenia na zaistenie minimálnych noriem informačnej bezpečnosti a vysokej úrovne kybernetickej bezpečnosti pi spracúvaní a oznamovaní informácií;

   d) minimálne ciele z hľadiska dostupnosti a prípadné súvisiace technické požiadavky na elektronickú komunikáciu prostredníctvom decentralizovaného informačného systému.

2. Vykonávacie akty uvedené v odseku 1 tohto článku sa prijmú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 62 ods. 2.

3. Vykonávacie akty uvedené v odseku 1 sa prijmú do [dvoch rokov od dátumu nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia].

Článok 60

Referenčný implementačný softvér

1. Komisia zodpovedá za vytvorenie, údržbu a vývoj referenčného implementačného softvéru, ktorý sa členské štáty môžu rozhodnúť používať namiesto vnútroštátneho informačného systému ako svoj backendový systém. Vytvorenie, údržba a vývoj referenčného implementačného softvéru sa financujú zo všeobecného rozpočtu Únie.

2. Komisia referenčný implementačný softvér poskytuje, udržiava a podporuje bezplatne.

Článok 61

Náklady na decentralizovaný informačný systém, európske elektronické miesto prístupu a vnútroštátne informačné portály

1. Každý členský štát znáša náklady na inštaláciu, prevádzku a údržbu prístupových bodov decentralizovaného informačného systému, ktoré sú umiestnené na jeho území.

2. Každý členský štát znáša náklady na zriadenie a prispôsobenie svojich vnútroštátnych informačných systémov tak, aby boli interoperabilné s prístupovými bodmi, ako aj náklady na správu, prevádzku a údržbu týchto systémov.

3. Členským štátom sa nesmie brániť v tom, aby podávali žiadosti o granty na podporu činností uvedených v odsekoch 1 a 2 v rámci príslušných finančných programov Únie.

4. Všetky náklady súvisiace so zavedením podpory na elektronickú komunikáciu prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu podľa článku 58 ods. 1 znáša Komisia.

Článok 62

Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor. Uvedený výbor je výborom v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011[36].

2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011.

KAPITOLA VIII

DELEGOVANÉ AKTY

Článok 63

Delegovanie právomocí

Komisia je splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 64, pokiaľ ide o zmenu príloh I až V, v záujme ich aktualizácie alebo vykonania technických zmien v uvedených prílohách.

Článok 64

Vykonávanie delegovanej právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.

2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 63 sa Komisii udeľuje na neurčité obdobie od [*dátum nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia*].

3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 63 môže Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.

4. Komisia pred prijatím delegovaného aktu konzultuje s expertmi určenými jednotlivými členskými štátmi v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.

5. Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po jeho prijatí Rade.

6. Delegovaný akt prijatý podľa článku 63 nadobudne účinnosť, len ak Rada voči nemu nevzniesla námietku v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Rada informovala Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace.

---

[36] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

7. Európsky parlament musí byť informovaný o prijatí delegovaných aktov Komisiou, o akýchkoľvek námietkach vznesených proti týmto aktom alebo o odvolaní delegovania právomocí Radou.

KAPITOLA IX

VŠEOBECNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 65

Vyššie overenie alebo iná podobná formálna náležitosť

V kontexte tohto nariadenia sa nevyžaduje vyššie overenie ani splnenie inej podobnej formálnej náležitosti.

Článok 66

Vzťah k existujúcim medzinárodným dohovorom

1. Týmto nariadením nie sú dotknuté medzinárodné dohovory, ktorých zmluvnou stranou je v čase prijatia tohto nariadenia jeden alebo viacero členských štátov a v ktorých sa uvádzajú ustanovenia, ktoré sa týkajú otázok upravených týmto nariadením.
2. Toto nariadenie však má medzi členskými štátmi prednosť pred dohovormi uzavretými výlučne medzi dvomi alebo viacerými z nich, pokiaľ sa takéto dohovory týkajú otázok upravených týmto nariadením.
3. Týmto nariadením nie je dotknutý Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach z 29. mája 1993.
4. Týmto nariadením nie sú dotknuté dohovory č. 16, č. 33 a č. 34 Medzinárodnej komisie pre osobný stav.

Článok 67

Zoznam dohovorov

1. Členské štáty do [*šesť mesiacov pred dátumom začatia uplatňovania tohto nariadenia*] oznámia Komisii dohovory uvedené v článku 66 ods. 1. Po tomto dátume členské štáty oznámia Komisii každé vypovedanie týchto dohovorov.
2. Komisia v lehote šiestich mesiacov od prijatia oznámení uvedených v odseku 1 uverejní na Európskom portáli elektronickej justície:
   a) zoznam dohovorov uvedených v odseku 1;
   b) vypovedania uvedené v odseku 1.

Článok 68

Ochrana údajov

1. Súdy alebo iné príslušné orgány členských štátov spracúvajú osobné údaje potrebné na uplatňovanie tohto nariadenia na účely určenia rodičovstva v cezhraničných situáciách a uznania rodičovstva v súvislosti s určovaním rodičovstva podľa

kapitoly II, vydávaním potvrdení podľa článkov 29, 37 a 45, vydávaním európskeho osvedčenia o rodičovstve podľa článku 51 a predkladaním dokumentov na účely uznania rodičovstva podľa článku 26, získaním rozhodnutia o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania rodičovstva podľa článku 25, alebo návrhom na zamietnutie uznania rodičovstva podľa článku 32.

2. Spracúvanie osobných údajov podľa tohto nariadenia sa obmedzuje na rozsah nevyhnutný na účely stanovené v odseku 1 bez toho, aby bolo dotknuté ďalšie spracúvanie na účely archivácie vo verejnom záujme v súlade s článkom 5 ods. 1 písm. b) a článkom 89 nariadenia GDPR.

3. Na účely tohto nariadenia sa súdy alebo iné príslušné orgány členských štátov považujú za prevádzkovateľov údajov v zmysle článku 4 bodu 7 nariadenia GDPR.

4. Komisia spracúva osobné údaje potrebné na uplatňovanie tohto nariadenia v súvislosti s elektronickou komunikáciou medzi fyzickými osobami alebo ich právnymi zástupcami a súdmi alebo inými príslušnými orgánmi členských štátov prostredníctvom európskeho elektronického miesta prístupu v rámci decentralizovaného informačného systému.

5. Spracúvanie osobných údajov podľa tohto nariadenia sa obmedzuje na rozsah nevyhnutný na účely stanovené v odseku 4.

6. Na účely tohto nariadenia sa Komisia považuje za prevádzkovateľa v zmysle článku 3 bodu 8 nariadenia EUDPR.

Článok 69

Prechodné ustanovenia

1. Toto nariadenie sa vzťahuje na súdne konania začaté a na verejné listiny úradne vyhotovené alebo zaregistrované [*dátum začatia uplatňovania tohto nariadenia*] alebo po tomto dátume.

2. Bez ohľadu na odsek 1 v prípade, že bolo rodičovstvo určené v súlade s právom, ktoré bolo podľa kapitoly III určené za rozhodné právo v členskom štáte, ktorého súdy majú právomoc podľa kapitoly II, členské štáty uznávajú:

   a) súdne rozhodnutie, ktorým sa určilo rodičovstvo v inom členskom štáte v súdnom konaní začatom pred [*dátum začatia uplatňovania tohto nariadenia*], a

   b) verejnú listinu, ktorou sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu a ktorá bol úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná pred [*dátum začatia uplatňovania tohto nariadenia*].

   Na súdne rozhodnutia a verejné listiny uvedené v tomto odseku sa vzťahuje kapitola IV.

3. Bez ohľadu na odsek 1 členské štáty prijmú verejnú listinu, ktorá nemá záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktorá má v danom členskom štáte dôkazné účinky, za predpokladu, že to nie je v zjavnom rozpore s verejným poriadkom (*ordre public*) členského štátu, v ktorom sa žiada o prijatie.

   Na verejné listiny uvedené v tomto odseku sa vzťahuje kapitola V.

Článok 70

Preskúmanie

1. Do [*päť rokov od dátumu začatia uplatňovania tohto nariadenia*] Komisia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru správu o uplatňovaní tohto nariadenia vrátane hodnotenia všetkých praktických problémov, ktoré nastali, na základe informácií poskytnutých členskými štátmi. K správe sa podľa potreby pripojí legislatívny návrh.

2. Členské štáty poskytnú Komisii na požiadanie dostupné informácie relevantné pre hodnotenie vykonávania a uplatňovania tohto nariadenia, a to najmä pokiaľ ide o:

   a) počet návrhov na zamietnutie uznania súdneho rozhodnutia alebo verejnej listiny, ktorými sa určuje rodičovstvo so záväzným právnym účinkom v členskom štáte pôvodu, podľa článku 32 a počet prípadov, v ktorých bolo uznanie zamietnuté;

   b) počet odvolaní podaných podľa článkov 33 a 34;

   c) počet návrhov, ktorými sa namietalo voči obsahu verejnej listiny, ktorá nemá záväzný právny účinok v členskom štáte pôvodu, ale ktorá má v tomto členskom štáte dôkazné účinky, a počet prípadov, v ktorých bola námietka uznaná;

   d) počet vydaných európskych osvedčení o rodičovstve a

   e) náklady, ktoré vznikli podľa článku 61 ods. 2 tohto nariadenia.

Článok 71

Informácie, ktoré sa majú oznámiť Komisii

1. Členské štáty oznámia Komisii:

   a) orgány poverené vyhotovením alebo registrovaním verejných listín vo veciach rodičovstva, ako sa uvádza v článku 4 bode 6;

   b) súdy a orgány príslušné na vydávanie potvrdení podľa článkov 29, 37 a 45 a súdy a orgány príslušné na opravu potvrdení podľa článku 38;

   c) súdy príslušné na konanie o návrhoch na rozhodnutie o tom, že neexistujú dôvody na zamietnutie uznania, v súlade s článkom 25 a súdy príslušné na konanie o návrhoch na zamietnutie uznania v súlade s článkom 32 a o odvolaniach voči súdnym rozhodnutiam o týchto návrhoch na zamietnutie v súlade s článkami 33 a 34; a

   d) súdy a orgány príslušné na vydávanie európskeho osvedčenia o rodičovstve podľa článku 51 a súdy príslušné na konania o nápravných prostriedkoch podľa článku 56.

2. Členské štáty oznámia Komisii informácie uvedené v odseku 1 do [*šesť mesiacov od dátumu nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia*].

3. Členské štáty oznámia Komisii akékoľvek zmeny informácií uvedených v odseku 1.

4. Komisia zverejní informácie uvedené v odseku 1 vhodnými prostriedkami vrátane Európskeho portálu elektronickej justície.

Článok 72

Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

Uplatňuje sa od [prvý deň mesiaca nasledujúceho po 18 mesiacoch od dátumu nadobudnutia účinnosti tohto *nariadenia*].

Článok 71 sa však uplatňuje od [dátum nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia].

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch v súlade so zmluvami.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka